

Årsrapport 2021

Innhold

Del I Leders beretning	3	Del IV Styring og kontroll i virksomheten	48
Hovedtall	5	Overordnet vurdering av opplegget	
Del II Introduksjon til virksomheten og hovedtall... 6		for styring og kontroll	48
Ledelse og organisasjon	9	Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid	49
Organisasjonskart pr. 31.12.2021	10	Likestilling og tilgjengelighet	51
Lokalisering av virksomheten	11	Intern kompetanseutvikling	52
Presentasjon av utvalgte hovedtall	12	Årets fellesføringer	53
Del III Årets aktiviteter og resultater	14	Andre føringer	55
Statpeds bidrag til sektormålene	14	Sikkerhet og beredskap	57
Sårbare brukere og covid-19-pandemien	16	Del V Vurdering av fremtidsutsikter	58
Kompetanseløftet	18	Del VI Årsregnskap.....	61
Case: Pernille 12 år	20	Ledelseskommantar årsregnskapet 2020	62
Resultater, aktiviteter, effekter og måloppnåelse	22	Prinsippnote	63
Hovedmål 1	22	Vedlegg	76
Hovedmål 2	29		
Case: Jon Inge 19 år	23		
Nasjonale konferanser som Statped arrangerer	38		
Statpeds arbeid med faste oppdrag	39		
Internasjonalt samarbeid.....	44		
Effektiv ressursbruk	45		
Case: Idun 12 år	46		

Foto: Morten Brun

Leders beretning

15. februar 2021 fikk Statped sitt nye mandat. Samtidig overtok vi ansvaret for å vurdere og implementere mandatet. En del av denne vurderingen var å se på en ny organisasjonsmodell for Statped. Vi forhandlet frem et nytt organisasjonskart sammen med de tillitsvalgte, og vi satte datoen for ny organisering til 1. mai 2022. I desember 2021 ble det klart at ingen ansatte blir overtallige i 2022 som følge av omorganiseringen.

I 2021 klarte Statped å følge planlagt fremdrift for omorganiseringen av etaten. Vi ble mye brukt som drøftingspartnere i kompetanseløftet og ga tjenester der partnerskapet av kommuner og universiteter/høgskoler ba om det. Vi startet også arbeidet med å konkretisere hvilke typer av oppgaver og tjenester som kan inngå i fremtidig tjenesteyting. Dette er et utfordrende arbeid som vi gjør for å berede grunnen for å drøfte med kommuner, fylkeskommuner og andre samarbeidspartnere hvilke tjenester de kan forvente å få av Statped. Det er viktig at Statpeds rolle og oppgave er tydelig, og at samarbeidspartnerne våre kan få rask bistand gjennom tjenester som er basert på endringene.

Covid-19-pandemien påvirket oss også i 2021. Gjennom året var det varierende smittetrykk, og tiltakene varierte i barnehager og skoler. Statped tilpasset seg lokale smittevernregler og fortsatte å gi brukere og samarbeidspartnere støtte der det var mulig. Slik sett gikk driften bra i 2021.

Vi la opp til å gi fysiske tjenester der det var nødvendig, og kompenserte med digitale tjenester ved behov. Dessuten fortsatte vi arbeidet med å utvikle digitale tjenester der målet var å komme raskt i gang og nå flere.

Et første drøftingsmøte digitalt i individ-saker bidro til at vi kom raskere i gang med tjenestene. Vi så også at åpne digitale kurs, konferanser og webinarer fikk flere deltakere og nådde større deler av laget rundt barnet. Mens universitets- og høgskolesektoren var stengt for fysisk undervisning, ga vi tjenestene våre som digitale forelesninger kombinert med støtteressurser på statped.no.

Antall søknader til Statped var lavere under pandemien. Vi har sett at søknadsnedgangen til en viss grad samvarierte med nedstengningene. Det er nærliggende å tro at pandemien er hovedårsaken, men det kan også være andre årsaker. Nedgangen kan ha ført til at flere barn og unge ikke fikk den støtten de behøvde i 2021. Derfor følger vi utviklingen nøye når sektor går tilbake til en normal-situasjon, og vi er forberedt på en mulig økt søknadsmengde i 2022.

Tilbakemeldinger fra samarbeidspartnerne våre og antall henvendelser i 2021 viste at lavterskel-tilbud som Spør oss-tjenesten, muligheter for direkte kontakt med rådgivere og strakstilbud ble verdsatt. Økt antall sidevisninger på statped.no viste også at Statped møtte behovet for ressurser til sektor på en god måte.

Samarbeidet med brukerorganisasjoner og ungdomspanelet var godt og nyttig, og representanter for brukerne ble trukket inn i omstillingsprogrammet vårt gjennom en ekstern referansegruppe. Samarbeidet med andre statlige aktører, særlig Statsforvalteren, Utdanningsdirektoratet og Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) var også viktige bidrag til oppgaveløsningen vår. Mot slutten av året innledet vi samtaler med Senter for spesialpedagogisk forskning og inkludering (SpedAims), og vi forventer at samarbeidet vil finne sin form i løpet av kommende år.

For ansatte var omorganisering, utstrakt bruk av hjemmekontor og tidvise nedstengninger krevende i 2021. På tross av det er alle ansatte med på et større internt arbeid for å bygge felles kultur og verdigrunnlag. Arbeidet startet i 2021 og fortsetter ut 2022. Det såkalte «VI-programmet» skal bidra til å utvikle en organisasjonskultur som er preget av trivsel, engasjement og produktivitet. Hensikten er at de ansatte kan påvirke verdier og atferd i det nye Statped. Dette mener vi gir et godt grunnlag for gode og likeverdige tjenester til brukerne våre over hele landet, samt gode endringsprosesser internt med kompetanse-delning og samarbeid på tvers i organisasjonen.

Den samlede vurderingen er at vi klarte å opprettholde tjenestene på tross av omstillingen av Statped og covid 19-pandemien. Medarbeiderne var løsningsorienterte, og samarbeidet med organisasjonene var godt.

Oslo, 10. mars 2022

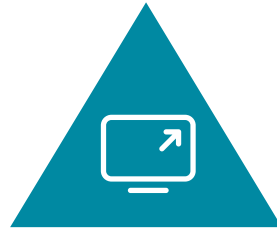
Annemarie Bechmann Hansen
direktør

Hovedtall i 2021

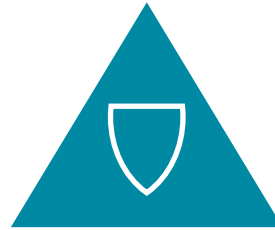
Tjenester

6 917 brukere
mottok én eller
flere tjenester

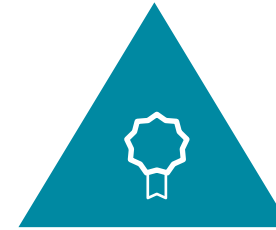

1 862
systembaserte
tjenester levert

335 av **356**
kommuner
fikk individbaserte
tjenester

Kompetansespredning

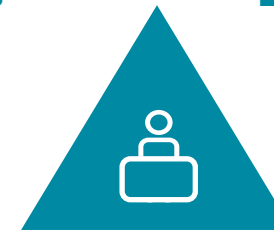

275 kurs

med totalt

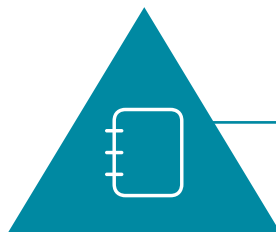

18 135 deltagere

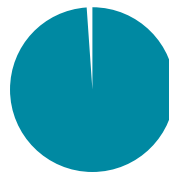

999 forelesningstimer
for studenter ved høyere utdanning

Utlån og produksjon av bøker

231 334
skolelydbøker lånt

99 % av alle skoler
er en del av utlånsordningen

636 ansatte

Del II

For 2021 fastsatte Stortinget følgende hovedmål for Statped:

Hovedmål 1:

Barnehage- og skoleeiere får målrettede tjenester på det spesialpedagogiske området.

Hovedmål 2:

Barnehage- og skoleeiere har ansatte med kunnskap og kompetanse som fremmer utvikling og inkludering knyttet til det spesialpedagogiske området.

Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Om Statped og samfunnsoppdraget

Statped er den statlige spesialpedagogiske tjenesten for kommuner og fylkeskommuner, og er direkte underlagt Kunnskapsdepartementet.

Vi er et statlig virkemiddel for å støtte kommuner og fylkeskommuner i å realisere sektormålene for barnehagen og grunnopplæringen.

Vi har spisskompetanse på spesialpedagogikk og tilbyr tjenester knyttet til syn, hørsel, kombinerte syns- og hørselstap og døvblindhet, sammensatte lærevansker, språk og tale og ervervet hjerneskode.

Fordi sakene er sammensatte og komplekse, er tjenestene ofte flerfaglige.

I tillegg har vi en særlig funksjon overfor samiskspråklige barn, unge og voksne med spesialpedagogiske behov.

Statped er en alternativ opplæringsarena og gir deltidsopplæring i/på tegnspråk til elever i grunnskolen etter §§ 2-6 og/eller 5-1 i opplæringsloven. I tillegg gir vi ulike kurstilbud i et tegnspråklig miljø for elever i grunnskolen, foreldre, søsken og ansatte i barnehager og skoler.

Vi har også kompetanse innen alternativ og supplerende kommunikasjon og tilbyr tjenester innen dette. Videre er vi skoleeier for Diamanten skole for elever med døvblindhet. Statped har et særskilt oppdrag fra Helse Nord RHF og gir tjenester innen kombinerte sansetap og døvblindhet som del av Nasjonal kompetansetjeneste for døvblindhet (NKDB).

Vi bistår kommuner og fylkeskommuner med spesialpedagogiske tjenester i hele landet. Vi bidrar også til kunnskaps- og kompetansebygging om likeverdig, tilpasset og inkluderende opplæring. Dessuten bidrar vi til spesialpedagogiske utdanninger, og vi er pådriver for at universiteter og høyskoler utvikler forsknings- og erfaringsbasert kunnskap på det spesialpedagogiske området.

Samfunnsoppdraget vårt er å bidra til at barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov gis muligheten til å mestre egne liv og være aktive deltakere i utdanning, arbeid og samfunnsliv på lik linje med andre.

Statped ivaretok i tillegg faste oppdrag og forpliktelser, blant annet om

- **heltidsopplæring for døvblindfødte**
- **deltidsopplæring for tegnspråklige elever**
- **tegnspråkopplæring for foreldre**
- **alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK)**
- **samisk spesialpedagogisk støtte (SEAD)**
- **samarbeid med helseforetakene**
- **arbeid med rammeplan og læreplaner**
- **læremidler og støtte- og veiledningsmateriell**
- **produksjon og tilrettelegging av eksamen og obligatoriske prøver**
- **internasjonalt samarbeid**

Meld. St. 6 (2019–2020)

Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO

I behandlingen av Meld. St. 6 (2019–2020), Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO, ble det vedtatt en rekke tiltak for å forbedre utdannings-systemet og sikre et godt tilpasset pedagogisk tilbud for alle barn og elever. Hensikten er å flytte kompetanse tettere på barna og elevene og ruste kommunene og fylkeskommunene til å løse flere oppgaver selv. Omstillingsperioden er på fem år (2020–2024).

Dette innebærer blant annet at Statped skal

- organisere seg som en landsdekkende enhet med flerfaglige spesialpedagogiske tjenester
- avgrense tjenester og kompetanse-spredning til små og særlig spesialiserte fagområder, særlig komplekse saker og varige og omfattende behov for særskilt tilrettelegging
- overføre ressurser til kompetansetiltak rettet mot kommuner og fylkeskommuner, og med vekt på pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)
- gi likeverdige tjenester i hele landet
- bidra inn i arbeidet med kompetanseløftet i kommuner og fylkeskommuner
- ikke lenger forske eller finansiere forskning

15. februar 2021 fikk Statped sitt nye mandat. Samtidig overtok Statped ansvaret for å vurdere og implementere mandatet. En del av denne vurderingen var å se på en ny organisasjonsmodell for Statped. Vi forhandlet frem et nytt organisasjonskart sammen med de tillitsvalgte, og datoen for ny organisering ble satt til 1. mai 2022.

I 2021 bidro Statped til Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. En utdyping av arbeidet følger på side 18 under Del III Kompetanseløftet.

I arbeidet med omstillingen jobber vi med å utvikle tjenester i tråd med intensjonene i Meld. St. 6 (2019–2020). Vi vil involvere kommuner og fylkeskommuner i arbeidet for å avklare kompetansebehov, roller og ansvar. Vi ønsker også å avklare hva som er realistisk for å skape gode overganger når kommuner og fylkeskommuner selv skal bygge kompetanse og gi alle barn og elever inkluderende og tilpasset opplæring og særskilt tilrettelegging. Innen flere spesialpedagogiske fagområder er det sterke brukerorganisasjoner som har klare meninger om hvilke tjenester som er sentrale overfor brukergruppene. Her er det viktig med god dialog når vi skal vurdere leveranse av tjenester.

I 2021 hadde vi særlig fokus på følgende:

- Turnover: Det er fare for turnover i omstillingsperioden utover det som skjer ved naturlig avgang, så vi kan miste verdifull kompetanse. Omstillingen og dimensjoneringen av etaten viser at vi trenger en strategisk diskusjon om hvilken kompetanse vi behøver i det nye Statped.
- Meld. St. 6 (2019–2020) slår fast at kommuner skal gi et tilpasset tilbud til alle barn, samt til barn og elever som har behov for særskilt tilrettelegging. Vi ønsker god dialog med kommunene om hva dette betyr. Først må vi vurdere og avklare hva det vil si at en spesialpedagogisk utfordring er varig, omfattende og kompleks. Så må vi avklare hvordan vi skal arbeide videre med spesialiserte spesialpedagogiske fagområder som syn og hørsel.
- Beholde relasjoner i sektor: Vi jobber bevisst for å opprettholde og videreutvikle relasjonen vår til samarbeidspartnere som kommuner, fylkeskommuner, Statsforvalteren og KS.
- Fjernledelse: Når Statped blir landsdekkende organisert, vil det bli mer fjernledelse i etaten. Vi vil videreutvikle og holde på kompetanse om fjernledelse både hos ledere og ansatte.
- I forbindelse med omstillingen skrev vi en rapport om grenseoppgangen mellom Statped og Utdanningsdirektoratet (Udir). Endringer i porteføljene på det spesialpedagogiske området påvirker samarbeidet og ansvarsdelingen mellom Udir og Statped. For å støtte barnehage- og opplæringssektoren på en god måte har det stor betydning at Udir og Statped arbeider og fremstår samordnet og helhetlig.

Omstillingsprogrammet

For å realisere målene i Meld. St. 6 (2019–2020) har vi prosjekter i et omstillingsprogram som skal forandre og gi gevinst for oss og målgruppene våre. Organiseringen skal sikre oss en effektiv omstillingsprosess. Omstillingsprogrammet har en referansegruppe med medlemmer fra blant annet KS, PPT, Statsforvalteren og brukerråd i Statped.

Evaluering av omstillingen

Kunnskapsdepartementet har engasjert Nordlandsforskning for å drive følgeforskning i omstillingen. I oktober 2021 gjennomførte de en spørreundersøkelse blant ansatte i Statped. Formålet var blant annet å identifisere forhold i omstillingen som det kan være hensiktsmessig å justere. Rapporten vil foreligge i mars 2022.

Ledelse og organisasjon

Statped ledes av direktør Annemarie Bechmann Hansen.

I 2021 hadde Statped tolv direktører og 37 avdelingsledere.

Enkelte avdelinger hadde noen landsdekkende oppgaver og ansvarsområder, selv om det ikke framgår av organisasjonskartet på de neste sidene. Det gjaldt for eksempel språk og tale-avdelinger i vest og sørøst (arbeid med

leppe-kjeve-ganespalte (LKG)), landsdekkende avdelinger for syn i midt og sørøst samt administrasjonsavdelingen i vest med ansvar for tolking på arbeidsplass for ansatte med tegnspråk som førstespråk.

Organisasjonskart pr. 31.12.2021

Direktør Annemarie Bechmann Hansen

Sørøst: Regiondirektør Walter Frøyen, Oslo. *(assisterende regiondirektør Veronika Reistad, Oslo)*

Vest: Regiondirektør Gerd Ingunn Opdal, Bergen

Midt: Regiondirektør Marit Elin Eide, Trondheim

Nord: Regiondirektør Kristin Fastvold, Tromsø

Landsdekkende faglig enhet – LFE: Avdelingsdirektør Elisabet Dahle, Oslo

Læringsressurser og teknologi – SLoT: Avdelingsdirektør Kari Anita Brendskag, Oslo

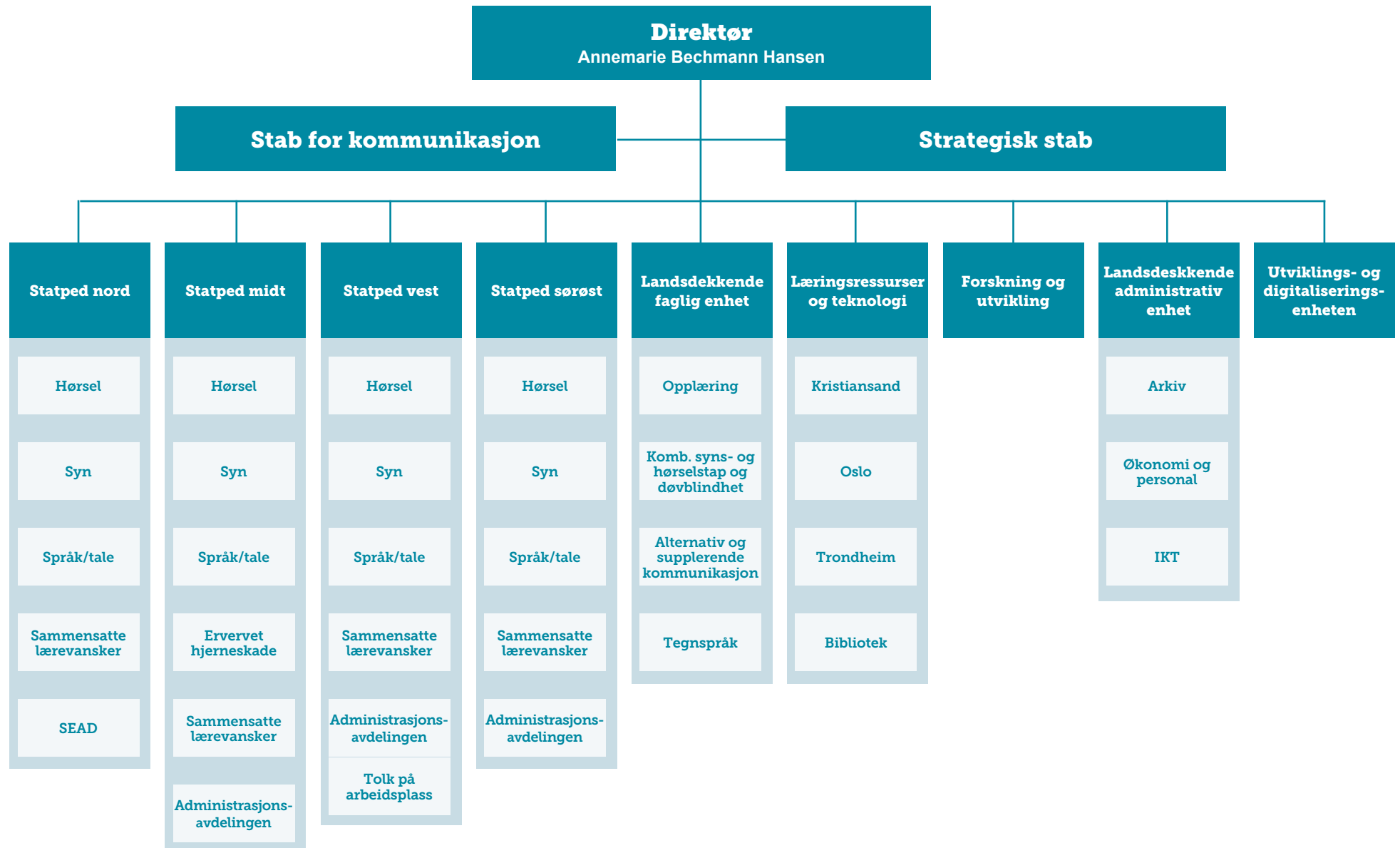
Forskning og utvikling – FoU: Avdelingsdirektør Lise Kristoffersen, Oslo

Landsdekkende administrativ enhet – LAE: Avdelingsdirektør Beate Hengy, Oslo

Strategisk stab og Kommunikasjonsstab: Avdelingsdirektør Kristina Medin, Oslo

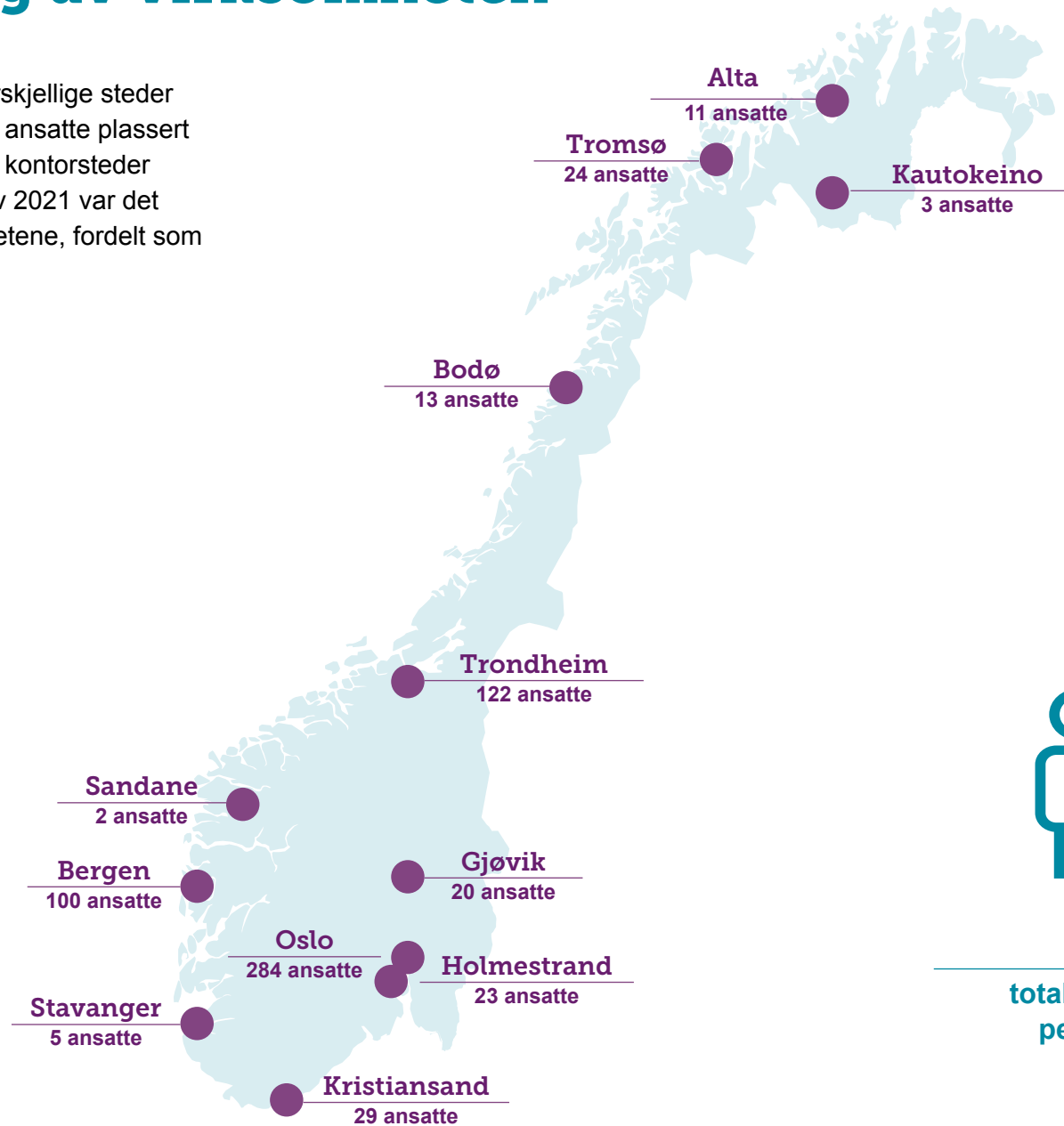
Utviklings- og digitaliseringsenheten – UDE: Avdelingsdirektør Espen Haram, Oslo (midlertidig enhet)

Organisasjonskart

Lokalisering av virksomheten

Statped er lokalisert på 12 forskjellige steder i landet. I Oslo og i Bergen er ansatte plassert på henholdsvis tre og to ulike kontorsteder (lokasjoner). Ved utgangen av 2021 var det 636 ansatte ved de ulike enhetene, fordelt som vist på kartet til høyre.

636

totalt antall ansatte
per. 31.12.2021

Presentasjon av hovedtall

	2019	2020	2021
Brukere og tjenester			
Antall brukere som har fått individbaserte tjenester ¹	7 349	7 289	6 917
Antall søknader om individbaserte tjenester	1 970	1 595	1 502
Antall systembaserte tjenester ²	2 321	1 918	1 862
Henvendelser til <i>Spør oss</i>	N/A	4 044	3 236
Saksbehandlingstider – antall dager i gjennomsnitt			
Samlet saksbehandlings- og ventetid – individbaserte tjenester	63	47	44
Saksbehandlingstid – systemtjenester ³	26	25	20
Kompetansespredning/-bygging			
Antall kurs og konferanser	420	202	275
Antall deltakere ⁴	10 560	6 096	18 135
Læringsressurser			
Læringsressurser solgt i nettbutikk	3 111	2 198	1 451
Læringsressurser lastet ned fra iTunes og App Store ⁵	25 712	17 115	19 386

- 1) Tjenester til enkeltbrukere og laget rundt dem kaller vi individbaserte tjenester.
- 2) Tjenester som er rettet mot ulike målgrupper i utdanningssektoren, ofte kompetansehevingstiltak, kaller vi systembaserte tjenester.
- 3) Disse inngår i antallet systemtjenester nevnt over.
- 4) I 2021 så vi en sterk økning i antall deltakere på kurs og konferanser, noe som tyder på at samarbeidspartnere og brukere ser nytten av å delta på kurs digitalt.
- 5) Nedlastninger fra statped.no kommer i tillegg.

Nøkkeltall fra årsregnskapet

Tall i 1 000 kroner	2019	2020	2021
Total utgiftsbevilgning	756 149	724 932	726 785
Totalt regnskapsførte utgifter	736 073	678 763	644 140
Oppdragsinntekter	28 752	24 876	26 513
Samlet tildeling post 01-99	738 699	704 491	711 758
Utnyttelsesgrad post 01-29	94 %	90 %	85 %
Driftsutgifter	715 043	650 447	623 839
Lønnsandel av driftsutgifter	69 %	75 %	74 %
Lønnsutgifter pr. årsverk	810	810	851

Nøkkeltall årsregnskap og årsverk

	antall ansatte	avtalte årsverk	utførte årsverk
2018	728	680	614,5
2019	727	687	621,0
2020	695	665	611,0
2021	648	633	553,0

Tallene er hentet fra SSB – tabell 12 623.

Tallene for ansatte og årsverk i tabellen over er gjennomsnitt for hele året.

Del III

Statped bidrar til alle sektormålene for barnehagen og grunnsopplæringen.

Barnehagen

- Alle har et godt og inkluderende leke- og læringsmiljø.
- Barn som har behov for det, får hjelp tidlig slik at alle får utviklet sitt potensial.
- De ansatte i kunnskapssektoren har høy kompetanse.
- Alle har god tilgang til relevante tilbud av høy kvalitet.

Grunnsopplæringen

- Alle har et godt og inkluderende læringsmiljø.
- Barn og unge som har behov for det, får hjelp tidlig slik at alle får utviklet sitt potensial.
- De ansatte i kunnskapssektoren har høy kompetanse.
- Alle lykkes i opplæringen og utdanningen.

Årets aktiviteter og resultater

Statped's bidrag til sektormålene

For å kunne måle effekt og kvalitet av Statped's tjenesteyting mer kontinuerlig startet vi en pilot i 2020. Dette arbeidet videreførte vi i 2021. Målet var å evaluere tjenester systematisk for å få et mer presist underlagsmateriale for å vurdere sektormålene. En arbeidsgruppe fikk ansvar for evalueringer og brukerundersøkelser, og for å implementere forbedringstiltak.

Inkludering

Inkludering får alltid stor oppmerksomhet i arbeidet vårt. I 2021 fikk vi tilbakemeldinger fra samarbeidspartnere om at tjenestene våre bidrar til mer inkluderende læringsfellesskap for barn og unge i barnehager og skoler. Inkludering vil også være et sentralt tema i brukerundersøkelsen vår i 2022. Vi vil være spesielt interessert i utviklingen fra 2020 til 2022.

I enkeltsaker vektlegger vi å skape et inkluderende læringsmiljø ut fra den konteksten barnet og eleven er en del av. Vi ser tiltak i lys av barnets omgivelser slik at de kan delta i fellesskapet ut fra egne forutsetninger. Et eksempel fra synsavdelingene i 2021 var at når elever bruker punktskrift, anbefalte vi et tolærersystem i klassen heller enn at én lærer utelukkende har ansvar for den blinde eleven. Vi erfarte at dette ga et mer inkluderende læringsfellesskap. Slik unngår vi at én elev og én lærer jobber med ett opplegg mens resten av klassen jobber med noe annet.

På systemnivå i 2021 la vi mer vekt på hvordan ansatte i PPT, skole/barnehage og andre aktører i laget rundt barnet/eleven sammen bidrar til inkludering. Kompetansehevingstiltak der både lærere, assistenter, PPT, veiledere og helsesykepleiere fikk tilbud om å delta, skapte bred oppslutning om ulike typer kompetansetiltak og ga et bedre utgangspunkt for inkludering.

Innen utviklingsarbeid i 2021 fullførte vi arbeidet med *Refleksjonsverktøy for inkluderende praksis i barnehage og skole*. Dette er et rådgivende verktøy som PPT og Statped kan bruke i systemrettet arbeid for å fremme et inkluderende læringsmiljø i barnehager og skoler. Verktøyet ble presentert på Statpedkonferansen og overfor universiteter og høyskoler og flere PPT. I kompetanseløftet ble det omtalt i regionale nettverk, som vurderte å bruke det som en del av kartleggingsarbeidet.

Vi brukte prosjektet *Digital didaktikk og inkludering (DDI)* til å bygge kompetanse i utdanningssektoren. I 2021 fikk tre kommuner (til sammen 13 skoler og to PPT) tjenester med fagdager og veiledning. I tillegg utviklet vi også læringsressurser som kompetanseløftet kan bruke. Målet med DDI er at alle elever skal være del av et læringsfellesskap. Evalueringer viste at DDI økte lærernes kompetanse om inkludering og bruk av IKT i undervisningen. 74 % av lærerne som deltok, oppga at de fikk økt kunnskap om hvordan de kan inkludere alle elever i undervisningen, og to tredjedeler opplevde å ha større kunnskap om å bruke teknologi i spesialpedagogisk tilrettelegging.

Kompetanseheving

I 2021 bidro Statped kontinuerlig til å kompetanseheve ansatte i barnehager, skoler, PPT og andre innen de spesialpedagogiske fagområdene. Det gjorde vi ved å formidle oppdatert kunnskap og gi dem konkrete verktøy og metoder.

I løpet av året samarbeidet vi også med universitets- og høyskolesektoren (UH) og bidro faglig i ulike utdanninger. På den måten tilførte vi kompetanse som UH ikke har selv, og vi bidro til sektormålet om høy kompetanse både hos nyutdannede og erfarne lærere i barnehage og skole.

Vi var bevisste på at Statpeds læringsressurser må bli mer kjent i barnehager og skoler. Derfor arbeidet vi videre med å utvikle og tilgjengeliggjøre læringsressurser som støtter arbeid lokalt, og vi fikk god respons på verktøy som møtte bredere behov i sektor, som for eksempel DDI.

I løpet av covid-19-pandemien jobbet vi mer digitalt og opplevde at vi nådde flere. Vi så dette som en fleksibel måte å gi og spre kompetanse på, og at flere profesjoner i laget rundt barnet/eleven kan delta. Dette er særlig viktig i lys av kompetanseløftet, hvor hele laget rundt barnet/eleven skal få tilført ny kompetanse.

Vi fortsatte også arbeidet med å fornye og oppdatere statped.no for å sikre tilgangen til relevant kunnskap og ressurser.

Barn og unge får utviklet sitt potensial

I individualsaker ga vi råd og veiledning ut fra behovene til det enkelte barnet og den enkelte eleven. En av målsetningene med arbeidet var at alle i størst mulig grad får delta og dra nytte av ordinære leke- og læringsmiljøer, og at alle får tilpasset opplæring ut fra egne forutsetninger. Vi jobbet for å gi tilretteleggingen som trengs, i tråd med forventningene om tidlig innsats.

Tilbakemeldingene i samarbeidsavtaler og i skriftlige evalueringer til rådgivere, viser at PPT og kommuner er tilfreds med Statpeds kartlegging og rådgivning. En generell tilbakemelding fra foreldre er at hjelpen er profesjonell, og at vi evner å lytte til barnet. Det trekkes også frem at Statped har en spisskompetanse som dekker behovet, og at den spesialpedagogiske tilretteleggingen bidrar til endring.

Overgangen mellom opplæringsnivåene er et viktig område for samarbeid. God kommunikasjon er avgjørende for å håndtere ansvars- og overtakelser mellom PPT, barnehage og skole, og viktig for å ivareta råd om tiltak som Statped har gitt.

Sårbare brukere og covid-19-pandemien

Barn og elever som Statped fulgte opp i 2021, måtte være hjemme som følge av covid-19-pandemien, til tross for at de hadde behov for et tilbud i barnehager og skoler. Det kan ha påvirket barnas utvikling, progresjon og læringsutbytte. PPT ga oss tilbakemelding om at flere grupper av elever var vanskelige å få tilbake på skolen etter perioder med hjemmeskole. Brukerrådene i Statped var bekymret for sårbare barn med moderate vansker, da det er høyere risiko for at de faller utenfor.

I 2021 hadde Statped om lag 6 % færre søknader enn året før. Vi er bekymret for at enkelte barn og elever ikke fikk den bistanden de har rett til og behov for i løpet av året. Samtidig nådde vi flere med digital tjenesteyting. Vi erfarte at digitale alternativer bidro til nytenkning, økt tilgjengelighet og mer effektiv samhandling. Mange skoler og barnehager ønsket å opprettholde tjenester digitalt, og flere fikk gode rutiner og kompetanse til å gjennomføre dette. I 2021 opplevde vi også å få et betydelig økt antall deltakere på kurs. Likevel er vi bevisste på at mange av brukerne våre har dårlige forutsetninger til å få utbytte av et digitalt tilbud. Vi erfarte også at teknologiske løsninger, IT-utstyr og digital kompetanse i kommunene varierer mye. I enkelte tilfeller gjorde dette det utfordrende å samarbeide og følge opp brukere. På statped.no publiserte vi informasjon om digital undervisning og kunnskap om opplæring av sårbare barn og elever som følge av covid-19-pandemien.

Økt bruk av digitale verktøy for å ivareta brukerne våre i løpet av pandemien

Covid-19-pandemien førte til at mange måtte bruke digitale løsninger for å kommunisere og yte tjenester. Det gjorde at ansatte i Statped, samarbeidspartnere og brukere fikk økt digital kompetanse. I 2021 la Statped stor vekt på digitalt førstevalg i tjenesteytingen og jobbet systematisk med å utvikle og vedlikeholde den digitale kompetansen. Det ga god effekt med raskere og mer effektiv oppstart av saker. Vi bisto flere brukere i løpet av en arbeidsdag, og digitale løsninger gjorde det mulig at flere fagpersoner deltok i sakene. Det bidro også til flere flerfaglige drøftinger, bedre kvalitets-sikring av tjenester og mindre sårbar tilgang til spisskompetanse.

Vi gjennomførte tjenestereiser i henhold til nasjonale og lokale regler, og vi ga digitale tjenester der fysiske møter ikke var mulig. Vi presiserer at det ikke var mulig å gi et fullgodt tilbud i alle individsaker, særlig i komplekse sammensatte saker der det var nødvendig å yte tjenester i brukerens læringsmiljø. Andre eksempler hvor vi ga fysisk bistand, var å utrede synsfunksjon og følge opp barn med leppe-kjeve-ganespalte.

Smittetrykket var ulikt, og begrensende tiltak varierte i kommuner og regioner i 2021. Digital undervisning og hjemmeskole ble brukt i varierende grad og i ulike tidsperioder. Kvaliteten varierte for sårbare barn. Regjeringen prioriterte å holde barnehager og skoler mest mulig åpne, og sårbare barn og unge ble skjermet så langt det lot seg gjøre. Statped forsøkte å følge opp dette og gjennomførte tjenestereiser etter avtale med kommunene, der vi fulgte gjeldende smitteverntiltak.

Selv om vi erfarte at vi kom raskere i gang med saker, og at arbeidsdagene ble mer effektive med digitale verktøy, var det fortsatt en del arbeidsoppgaver vi ikke kunne gjennomføre digitalt. At vi ikke kunne være til stede får å gi råd og gjennomføre spesialpedagogisk kartlegging har trolig ført til at en del saker ikke fikk utviklet seg og fikk progresjon som ønsket. Barn og elever måtte vente på gode tilpasninger og bruk av riktig metodikk. Enkelte oppgaver ble flyttet på, utsatt eller avlyst som følge av covid-19-pandemien. Også brukerrådene mente at mange tjenester ble satt på vent. Dette kan ha fått konsekvenser for brukerne våre og læringsmiljøet deres. Henvendelser fra foreldre handlet om at de ikke klarte å bistå barna sine godt nok hjemme på grunn av mangelfull kompetanse om spesialpedagogisk metodikk og bruk av digitale læremidler som barna hadde utbytte av.

Henvendelser til Statped

Spør oss-tjeneste

Tjenesten *Spør oss* var avgjørende for å ivareta brukere, foreldre og samarbeidspartnere i løpet av covid-19-pandemien. Vi fikk tilbakemeldinger om at *Spør oss* fungerte godt som tiltak for tidlig innsats, tilgjengelighet for brukerne våre og digitalt førstevalg. PPT, skoler og barnehager hadde enkel tilgang for å drøfte problemstillinger om sårbare barn og unge. Vi fikk også flere treffpunkter med PPT i hver enkelt sak, samt i systemarbeid.

Foto: Filippo Bacci, iStock

Kompetanseløftet

Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis startet høsten 2020 og skal bygges gradvis opp i perioden fram til 2025. Etter det skal det være en varig ordning. Det omfatter ansatte i barnehager og skoler, PPT og andre tjenester som inngår i laget rundt barna og elevene. Målet er å gjøre kommuner og fylkeskommuner i stand til selv å oppdage, tilrettelegge og vurdere behov for tilpassede tilbud og særskilt tilrettelegging for alle barn og elever.

Regionale konferanser

I 2021 bidro Statped på alle de regionale konferansene for kompetanseløftet som ble avholdt i alle fylkene. Der fortalte vi om rollen vår i satsingen og synliggjorde hvordan vi kan bistå med kompetansebygging. Vi bidro også i å planlegge konferansene sammen med Udir og KS. Konferansene ble gjennomført digitalt med rundt 500 deltakere på hver. Deltakerne kom med positive tilbake-meldinger i etterkant.

Tilskuddsordning for lokal kompetansebygging

Statped er en viktig ressurs i tilskuddsordningen for lokal kompetansebygging i barnehage og grunnopplæring, som kompetanseløftet er en del av. I 2021 etablerte vi et godt samarbeid med Statsforvalteren, som forvalter ordningen, og vi var en aktiv drøftingspartner for lokale kompetansenettverk og samarbeidsfora.

Dessuten fikk vi plass i nesten alle samarbeidsfora i satsingen (med ett unntak). I tillegg var vi involvert i en tredjedel av alle 91 prosjekter som fikk finansiering i 2021, enten for å drøfte prosjektets innhold, eller for å levere kompetanse etter forespørsel fra UH. Det var ni slike forespørsler i 2021 om temaer som inkluderende praksis, digital didaktikk, alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) og autisme.

Samarbeid med UH-nettverk

Statped jobbet aktivt mot UH-nettverk for kompetanseløftet og etablerte et godt samarbeid med koordinatoren – Høgskulen på Vestlandet (HVL). Det ble arrangert tre tematiske samlinger for nettverket for å gjøre kompetanseløftet kjent, vise Statpeds rolle i kompetanseløftet og synliggjøre behov for å bygge kompetanse i UH-sektoren.

Samlingene bidro til å bygge en grunnmur for videre arbeid i UH-nettverk med kompetansekartlegging i UH-sektoren og i samarbeid med kommuner og fylkeskommuner. Det kom ikke noen konkrete forespørsler om å bistå til å identifisere kompetansebehov i UH-sektoren. Vi vurderer at dette er prosesser som kan ta noe tid.

Nettressurser

For å skape et bilde av kompetansebehov i kommuner og fylkeskommuner kartla vi spesialpedagogiske fagområder der vi ga flest kurs og systemtjenester i årene 2019–2021. Oversikten brukte vi i dialog med UH-sektoren, kommuner og fylkeskommuner. Vi startet også et samarbeid med Udir om nettressurser om spesialpedagogikk, og om en kompetansepakke om inkludering, der vi fikk ansvar for det faglige innholdet.

Samarbeid med Udir og KS

Gjennom 2021 hadde vi regelmessige samarbeidsmøter med Udir og KS om kompetanseløftet. Det er nyttig med dialog om aktiviteter og erfaringsdeling rundt arbeidet med satsingen.

Utfordringer/risiko

Vi opplever at det er et stort behov for informasjon om satsingen – rammer, aktører og hvilken type kompetanse som skal bygges. Det er særlig krevende når PPT ikke er godt kjent med kompetanseløftet. I tillegg etterlyser kommunene tydeligere signaler om kompetansen de skal ha etter 2024.

For alle aktører var året preget av covid-19-pandemien. Det påvirket arbeidet med kompetanseløftet, da det er utfordrende å oppfylle daglig drift i sektor. Det gikk saktere enn antatt å etablere satsingen de siste to årene.

Kommunene begynte å kartlegge egne kompetansebehov og bygge strukturer, så lag rundt barn/elever kan starte kompetansebyggingsprosesser. Foreløpig dreier få kompetansehevingstiltak seg om spesialpedagogikk, men Statped vil bistå kommunene i å bygge kompetanse i samsvar med de politiske føringene.

Vi har allerede fått henvendelser fra kompetansenettverk og samarbeidsfora om søknadsprosessen i 2022. Vi antar at antall forespørsler om bistand til kompetansetiltak vil øke etter at kompetanseløftet har blitt mer kjent og kompetansen vår er blitt mer synlig. Vi legger vekt på det spesialpedagogiske perspektivet når vi drøfter med samarbeidspartnerne våre.

Foto: Maria Symchych, Shutterstock

Pernille er en selvsagt del av fellesskapet

Foto: Sveinung Wiig Andersen

På Silsand skole på Senja er Pernille (12) en del læringsfellesskapet. Noe annet har aldri vært tema. At hun har Downs syndrom og nedsatt hørsel, beriker mangfoldet.

Alle som følger opp Pernille, har jobbet systematisk sammen siden hun gikk i barnehagen. De har klart å skape et klima der Pernille har fått en helt naturlig plass i klassen. Resultatet er at hun er blitt en populær elev. Pernille er ofte i første rekke når elevene skal velge en lekevenn. Ikke fordi hun er litt annerledes, men fordi hun er godt likt. Hun har stor glede av å være en del av fellesskapet. Dermed lærer hun også språk og sosial atferd bedre.

Hele klassen har lært seg å bruke tegn, som er Pernilles førstespråk. Hun er født döv. Tidlig fikk hun operert inn et cochleaimplantat (CI).

Foreldre skal slippe å bekymre seg

Spesialpedagog Wenche Leiknes og vernepleier Line Ingvardsen har vært helt sentrale i tilbudet til Pernille. Begge har vært involvert siden hun gikk i barnehagen.

– Vi har tenkt i lange linjer og har hatt en systematikk i det vi har gjort, forklarer de to.

De jobber tverrfaglig med lærere, førskolelærere, vernepleier og fagarbeidere. Fokuset er at alle skal ha lik forutsetning for læring, og at Pernille skal være med på det samme som de andre.

– Stabilitet og fleksibilitet har vært noen av suksessfaktorene. Vi er et veldig godt team, der alle har en genuin interesse for å inkludere og se muligheter. For oss var det viktig at foreldre skulle slippe å bekymre seg, forklarer spesialpedagogen og vernepleieren.

Statped har vært nyttig og spesifikk

PP-rådgiver Tordis Engli Rydningen mener også at godt lagarbeid med kontinuitet og stabilitet har vært viktige søyler for å lykkes.

– Det har vært et driv i laget. Vi har jobbet med riktige forventninger og tett og godt samarbeid med foreldrene. Når alle drar i samme retning, blir det ofte resultater, sier den erfarne PP-rådgiveren.

Statped kom tidlig inn og har gitt oss svært nyttig støtte i arbeid med både språk og hørsel. Kunnskapen som er overført både om CI og språk- og lyttetrening, har vært uvurderlig. Statped har vært nyttige og spesifikke, og det har økt kompetansen vår, sier Engli Rydningen.

Anne Grethe Anthonsen og Wenche Rognlid opplever at tverrfagligheten har vært viktig – at en lærer av hverandre.

– Vi møtte et lag som var svært motivert for å jobbe. Det har styrket samarbeidet at vi kom tidlig inn, og at vi har vært med siden barnehagen, forklarer de to rådgiverne.

La oss slippe å være redde

Mona Rognmo Jakobsen og Hugo Even Jakobsen, moren og faren til Pernille, uttrykker stor takknemlighet for at Pernille får en del av klassen. Det betyr veldig mye for utviklingen hennes.

– I de første møtene med kommunene ba vi dem om én ting: La oss slippe å være redde. Det har de holdt, og vi har følt oss trygge siden, sier foreldrene.

De blir rørt når andre foreldre også viser takknemlighet, og når elever sier at de er heldige som får gå i klasse med Pernille. Som for eksempel når en mor sender en video og viser stolt hvordan datteren trener på tegn for å kunne prate med Pernille.

Les hele historien på www.statped.no/innenfor

Resultater, aktiviteter, effekter og måloppnåelse

I dette kapitlet redegjør vi for noen utvalgte resultater, effekter og oppnådde mål i 2021, strukturert etter Statped's to hovedmål.

Hovedmål 1

Barnehage- og skoleeiere får målrettede tjenester på det spesialpedagogiske området

Statped's tjenester skal ytes raskt og være digitalt tilgjengelig

Til tross for enda et krevende år med strenge restriksjoner og bekymring for om barn, unge og voksne med særskilte behov fikk tjenestene de behøvde, leverte Statped tilpassede tjenester med god kvalitet. Grunnet covid-19-pandemien tilbød vi tjenester og kompetanseheving både digitalt og fysisk. Vi fikk tilbakemeldinger om at brukere og samarbeidspartnere opplevde digitale tilbud som tilfredsstillende, men at enkelte tjenester krever at vi er fysisk til stede for at de skal ha effekt.

Saksbehandlingstid og ventetid

I 2021 gikk saksbehandlings- og ventetiden i Statped ned både i individ- og systemsaker. Samlet gjennomsnittlig saksbehandlings- og ventetid i 2021 var 44 dager for individtjenester. Resultatet er godt innenfor ambisjonen vår på 56 dager. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 17 dager, mens gjennomsnittlig ventetid var 27 dager. Samlet saksbehandlings- og ventetid varierer mellom enhetene i Statped, fra 33 til 53 dager.

Årsakene til at Statped har gode resultater på disse indikatorene, er flere:

- Systematisk og koordinert oppfølging av rutiner og arbeid i de regionale flerfaglige oppdragsmøtene
- Tett oppfølging fra ledere
- Tett dialog med PPT før søknad
- Prioritering av digitale oppstartmøter
- Færre søknader om individbaserte tjenester i 2021

Tjenester: gj.snitt. saksbehandlings- og ventetid i dager	2019	2020	2021
Individbaserte tjenester – saksbehandlingstid	22	19	17
Individbaserte tjenester – ventetid	41	28	27
Individbaserte tjenester – samlet saksbehandlings- og ventetid	63	47	44
Systemsaker – gjennomsnittlig behandlingstid	26	25	20

Digital tjenesteyting

Vi samlet nyttige erfaringer om den digitale metodikken i 2020, og vi videreutviklet den i 2021. Effekter i 2021 er at flere brukere og samarbeidspartnere meldte tilbake at barn og elever opplevde å få tilrettelegging tidlig, at vi var mer ressurseffektive, og at vi ga et mer landsdekkende tjenestetilbud på tvers av fagområder og regioner enn tidligere.

I 2021 hadde rådgiverne våre hyppigere kontakt med PPT og opplevde å yte tjenester av høy kvalitet fordi de var tett på og kunne følge opp mer jevnlig. De sparte reisetid og kunne heller bruke tiden til faglig arbeid med PPT, videomøter og omvendt undervisning.

Fagfornyelsen og arbeid med nye læreplaner og inkluderende praksis ga retning til all tjenesteyting i opplæringen.

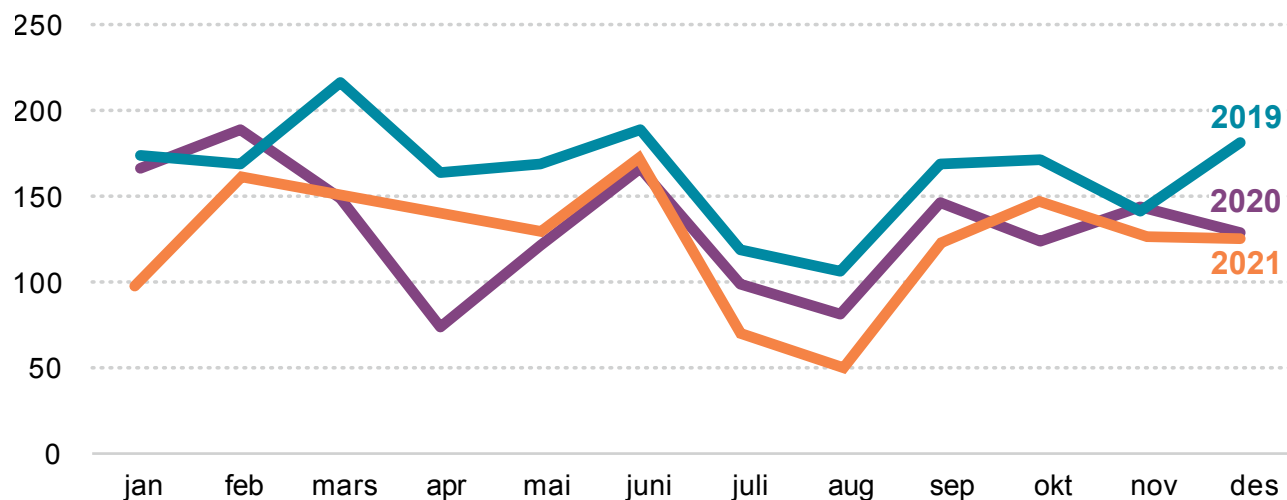
Søknader og antall tjenester

Statped hadde en nedgang i individbaserte søknader på om lag 6 % i 2021. Årsakene var sammensatte, og covid-19-pandemien medvirket til dette. Flere kommuner bekreftet at de utførte færre observasjoner i løpet av covid-19-pandemien, og at det var mindre direkte kontakt mellom PPT og skoler. Andre forklaringer som kan ha innvirket på søknadstallene, er følgende:

- Samtaler med PPT før de søker tjenester hos oss, som over tid gir mer presise bestillinger, så vi får de «rette» sakene med høyest kompleksitet

- Økt oppmerksomhet om Meld. St. 6 (2019–2020), som kan ha forsert kommunenes inntrykk av hva Statped skal arbeide med i fremtiden
- Digitale tjenester og lavterskeltilbud som er utviklet over tid, som anonyme case-drøftinger og Statpeds *Spør oss*-tjeneste
- Digital kunnskapsspredning og ressurser på statped.no, som kan ha gjort at flere samarbeidspartnere finner støtte uten å søke om tjenester, eksempelvis at barnehagelærere, lærere og PPT finner spesialpedagogisk kunnskap og forslag til konkrete tiltak på nettsidene våre

Antall søknader, henvisninger fra spesialisthelsetjenesten og straks-saker

*Inkluderer søknader fra PPT, henvisninger fra helsesektoren og straks-saker som kommer uten søknad

I de siste årene har både antall individbaserte og systembaserte tjenester gått ned. I 2019 flatet utviklingen ut, og vi hadde en liten økning i antall brukere og systembaserte tjenester. I 2020 gikk antall aktive brukere litt ned, og i 2021 fikk vi en marginal nedgang både i antall brukere og søknader om individbaserte og systembaserte tjenester.

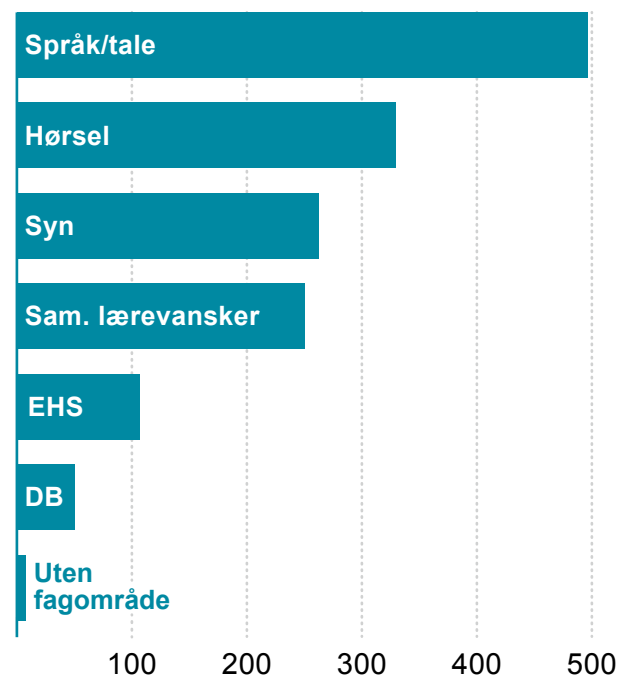
I noen tilfeller i 2021 utsatte vi også tjenester og oppfølging på grunn av covid-19-pandemien, slik vi også gjorde i 2020. Dette kan ha ført til at tjenesteforløp ble lengre, og at antall tjenester holdt seg stabilt.

I 2021 arbeidet vi videre med å forenkle søknadsprosessen for samarbeidspartnerne våre.

Brukerne og PPT opplevde at vi leverte tjenester som avtalt. Likevel har vi forbedringspunkter som kan få saksbehandlings- og ventetiden vår ytterligere ned. Noen enkeltsaker skal vi spesielt arbeide med å fange opp tidligere.

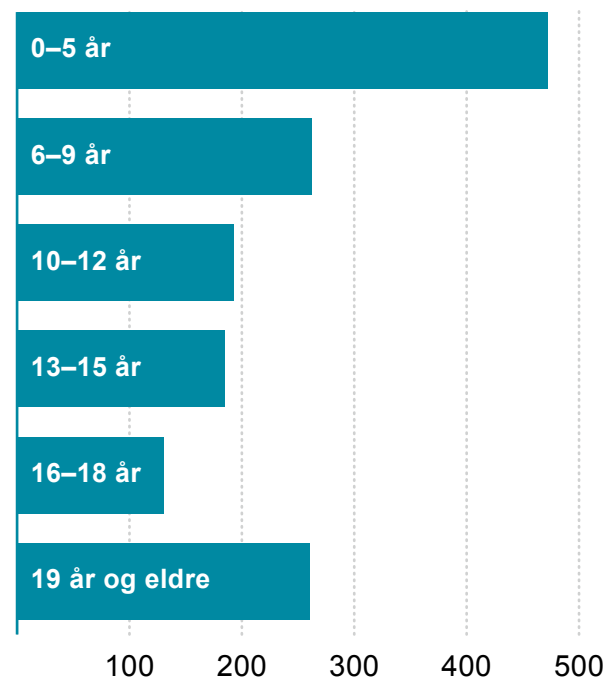
Oversikt over antall tjenester og søknader	2019	2020	2021
Antall brukere som fikk tjenester i perioden (individbaserte tjenester)	7 349	7 289	6 917
Antall søknader om individbaserte tjenester	1 970	1 595	1 502
Antall systembaserte tjenester	2 321	1 918	1 862
Antall søknader om systembaserte tjenester	243	185	166

Søknader, henvisninger og strakstiltak på hovedfagområde

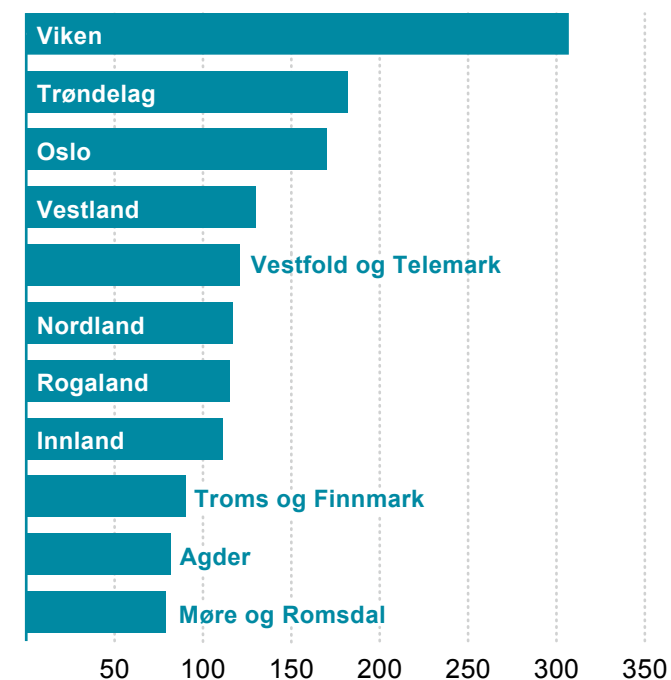
Statped fikk 1 502 søknader, henvisninger og henvendelser om strakstiltak i 2021. Dette er en nedgang på 6 % fra 2020.

Søknader, henvisninger og strakstiltak fordelt på brukers alder

Fordelingen viser at vi fikk flest henvisninger på fagområdet språk og tale. Dette er henvisninger fra spesialisthelsetjenesten, og som hovedsakelig er basert på avtaler. En stor andel av henvisningene gjaldt brukere med leppe-kjeve-ganespalte (LKG).

Søknader, henvisninger og strakstiltak fordelt på fylker

Størst andel søknader fra PPT gjaldt fagområdene hørsel og sammensatte lærevansker.

Strakstiltak gjaldt hovedsakelig henvendelser til fagområdene syn og hørsel.

Prioritering av tjenesteyting til aldersgruppen 0–6 år

Statped prioriterte aldersgruppen 0–6 år i tjenesteytingen i 2021, og vi arbeidet systematisk med rådgivning som fremmet utvikling og læring. Vi ga betydelig kompetanseheving i å bruke alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) til flere barnehager i kommuner og fylker.

Rådgivning og veiledning til denne aldersgruppen forholdt seg til forventningene i Meld. St. 6 (2019–2020), blant annet at PPT er en aktiv samarbeidspart, og at rådgivningen og veiledningen vår sikrer PPT nødvendig kompetanse til å følge opp lokalt.

At vi ikke alltid kunne være fysisk til stede da vi ga råd om å kartlegge denne aldersgruppen spesialpedagogisk, kan ha ført til at en del saker ikke utviklet seg og fikk fremdrift som forventet. Eksempelvis var synsfunksjonskartlegging og kompetanse knyttet til mobilitet utfordrende å gjennomføre. Dette kan ha fått konsekvenser for små barn og læringsmiljøet deres. I aldersgruppen 0–6 år og i småskolen baserer vi vanligvis rådgivning og kartlegging på observasjon i barnas naturlige læringsmiljø.

Brukerens stemme

Vi la spesielt vekt på *Barnekonvensjonen* i tjenesteytingen vår i 2021. Det er et viktig prinsipp i arbeidet vårt at barnets stemme skal høres, og at vurderinger av barnets beste skal veie tyngst i avgjørelser som angår barn.

Vi arbeidet kontinuerlig med å implementere faglige vurderinger med brukerens perspektiv i rapporter, loggføringer, aktiviteter og i samarbeidsavtaler. Temaet er grundig omtalt på statped.no.

Tilbakemeldinger fra kommuner og fylkeskommuner tydet på at tjenestene våre bidro til økt læringsutbytte og mer inkluderende fellesskap for barn med særskilte behov. Vi økte bevisstheten om arbeidet internt i Statped, og vi fikk tilbakemeldinger om at fokuset vårt på *Barnekonvensjonen* bidro til å endre i praksis ute i kommunene.

Meldte behov fra PPT i omstillingsperioden

Statped hadde god dialog og godt samarbeid med kommunene om individualsaker; både før vi fikk søknader og mens vi behandlet dem. På den måten fanget vi opp behov i kommunene og så dem i lys av mandatet vårt og tjenestene våre.

Tematikken i de individbaserte søknadene handlet ofte om å legge til rette, tilpasse, organisere og løse utfordringer knyttet til barn og elever med komplekse og varige spesialpedagogiske vansker. Det kunne være å vurdere komplekse utfordringer innenfor språk, flerspråklighet, lesing og skrivning, kommunikasjon og konsentrasjon.

PPT behøvde kompetanse på mange områder, blant annet om ASK, alvorlig skolefravær, sansetap, komplekse sammensatte lærevansker, ervervet hjerneskade og utfordringer med psykisk helse.

Sammensatte lærevansker ble mye etterspurt på området sosio-emosjonelle vansker, særlig om nevroutviklingsforstyrrelser og alvorlig skolefravær. På fagområdet syn dreide det seg ofte om kunnskap og kompetanse om spesifikke synsfunksjonsutredninger. PPT ga også klart uttrykk for at de hadde behov for mye kompetanse og bistand for å tilrettelegge for blinde barn og elever. På fagområdet hørsel søkte PPT ofte om bistand for å tilrettelegge i barnehager og på skoler for barn med nedsatt hørsel. De fleste søknadene innenfor fagområdet språk og tale gjaldt å kartlegge, utrede og gi råd om tiltak ved utviklingsmessige språkforstyrrelser og språkløshetsforstyrrelser.

PPT søkte råd hos oss om hvordan de kunne tilegne seg kompetanse og gjennomføre utviklingsarbeid i egen kommune.

I forbindelse med kommunesamarbeidene avtalte vi systemtjenester, og det var mulig for kommunene å tilpasse tjenestene.

Vi drev generell kompetansebygging i barnehager, skoler og PPT gjennom digitale pedagogkurs. Kommunene etterspurte ofte individuell observasjon og spesialpedagogisk veiledning for å tilrettelegge på en god måte for barn og elever lokalt.

Mottatte klager

I løpet av 2021 mottok vi tre klager på tjenester. Alle ble fulgt opp og avsluttet i 2021.

Spør oss-tjenesten

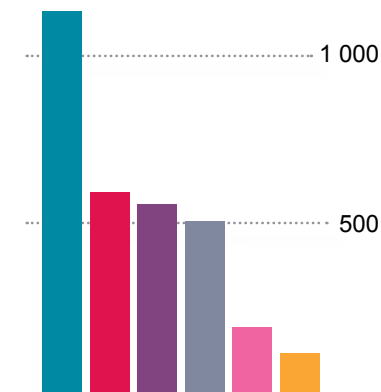
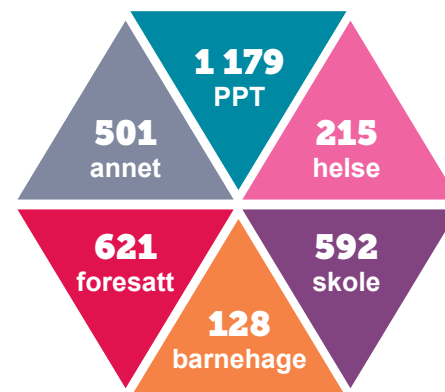
Statped's Spør oss-tjeneste er en lavterskel-tjeneste hvor alle kan ringe, sende e-post eller chatte for å få råd om barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov. Spør oss-tjenesten er «én dør inn» til Statped.

Tjenesten styrker laget rundt eleven ved at alle kan ta kontakt for å drøfte spesialpedagogiske problemstillinger med oss. Tjenesten benytter statped.no aktivt, og vi veileder ofte de som henvender seg, i å finne frem til relevant spesialpedagogisk innhold og læringsressurser.

Tjenesten ivaretar brukere, foreldre og samarbeidspartnere. Den er lett tilgjengelig, så PPT, skoler og barnehager kan drøfte problemstillinger knyttet til sårbare barn og unge. Tjenesten har fungert godt som tiltak for tidlig innsats, digitalt førstevalg og tilgjengelighet for brukerne våre.

I 2021 hadde Spør oss-tjenesten 3 236 henvendelser, et snitt på 269 henvendelser pr. måned. Henvendelsene handlet om spesialpedagogiske problemstillinger eller anonyme drøftinger. I løpet av året la vi vekt på å gjøre Statped og Spør oss-tjenesten mer kjent. Enkelte tiltak sluttførte vi i 2021, men vi vil gjennomføre flere i 2022. Tjenesten blir en egen avdeling når Statped får nytt organisasjonskart fra 1. mai 2022.

Hvem er det som kontakter:

Fagområde henvendelsen er om:	Ant.
Sammensatte lærevansker	931
Språk/tale	823
Hørsel	278
Syn	264
Ervervet hjerneskade	59
Tegnspråk	53
Læringsressurser	30
Døvblindhet	14
Tverrfaglige*	210
Generelle**	574

*) «Tverrfaglige» er henvendelser som retter seg mot flere av våre fagområder

**) «Generelle» handler om spesialpedagogiske spørsmål som ikke kan registreres under et av våre fagområder

Læringsressurser

Med læringsressurser mener vi pedagogiske ressurser/verktøy som kan brukes til læringsformål for ulike målgrupper. Dette omfatter læremidler og undervisningsmateriell som er knyttet til konkrete pedagogiske ressurser for Rammeplanen og LK20 for elever som trenger særskilt tilrettelegging. Videre omfatter det støtteressurser, som for eksempel veiledere, opplærings-, informasjons- og instruksjonsfilmer med mer til bruk for pedagoger, PPT og foresatte.

Statped utvikler, tilrettelegger og produserer læremidler til tegnspråklige og sterkt svaksynte og blinde elever. Vi legger vekt på tett dialog med brukerne og baserer arbeidet vårt på deres behov.

Vi utvikler læremidler i og på tegnspråk i alle fag og i de fire læreplanene som omfatter tegnspråklige elever. Læremidlene på tegnspråk har et læremiddeldesign med norsk tale og tilgang til skriftlig tekst. Dermed er det mulig å bruke dem i inkluderende læringsfellesskap. Unntaket er læremidler som vi utvikler for faget tegnspråk. For sterkt svaksynte og blinde elever tilrettelegger vi forlagenes bøker på bestilling. I tillegg utvikler vi andre læringsressurser etter behov.

Statped opplever et økt behov for å tilrettelegge ressurser for det digitale klasserommet, og vi bidrar med kompetanse til slikt arbeid. I tillegg til at vi gir tilgang til eksisterende læremidler, arbeider vi spesielt med å utvikle læremidler med tanke på blinde barns læringsutbytte.

Læringsressurser i Statped er tilgjengelige digitalt. I 2021 utgjorde bruken av læringsressursene 28 % av sidevisningene på hele statped.no. Dette tilsvarer nesten én million sidevisninger. All bruk av skolelydbøker, punkt-skriftbøker og læremidler på tegnspråk kommer i tillegg til dette.

Tidligere tilrettelagte læremidler for sterkt svaksynte og blinde kan lastes ned fra statped.no. Læremidlene for tegnspråklige er også tilgjengelige fra statped.no gjennom en egen læremiddelportal med aldersadekvate uttrykk.

Når ressursene er kjent og blir tatt i bruk, kan det bidra til bedre læringsutbytte og inkluderende opplæring.

Læringsressurser som er utviklet for informasjon og kompetansebygging i sektor, har blitt mer tilgjengelige ved at vi videreutvikler og vedlikeholder statped.no. Vi har lagt vekt på å formidle råd og informasjon om ressursene når vi yter tjenester, informerer og rapporterer. I rapporter kan vi formidle ressurser som lenker eller QR-koder, noe som betyr at de er lett tilgjengelige. Både brukere og samarbeidspartnere oppfatter ressursene våre som nyttige.

Nedlastning av læringsressurser	2019	2020	2021
Læringsressurser solgt i nettbutikk	3 111	2 198	1 451
Læringsressurser lastet ned fra iTunes og App Store	25 712	17 115	19 386

[Antall nedlastninger fra statped.no kommer i tillegg.](#)

Hovedmål 2

Barnehage- og skoleeiere har ansatte med kunnskap og kompetanse som fremmer utvikling og inkludering

Tjenester til barnehage- og skoleeiere

Målrettet kompetanseheving i sektoren

Barn og voksne med særskilte behov skal få et opplæringstilbud fra personer med best mulig kompetanse. For å oppnå dette driver Statped målrettet kompetanseheving og -utvikling gjennom læringsnettverk, arbeidsseminarer, kurs og konferanser, forelesninger, veiledning, utvikling av læringsressurser og informasjon på statped.no. I tillegg gir vi tjenester til universiteter og høgskolesektor på masternivå, grunn- og videreutdanninger. På den måten bidrar vi til sektormålet om høy kompetanse til ansatte i kunnskapssektoren.

Tilgang til tjenester

I 2021 arbeidet Statped systematisk med å gi tilgang til spesialpedagogisk kompetanse. Kunnskapen og kompetansen var basert på forskning, erfaringsbasert kunnskap, bruker-kunnskap og kjennskap til brukergruppenes kontekst. Vi la vekt på lokale og kulturelle forhold, noe som er en forutsetning for et godt tilrettelagt og inkluderende læringsmiljø.

Vi ga tjenester om kompetanseutvikling og kompetansespredning på bakgrunn av søknader, avtaler, oppdrag fra KD eller tjenester som vi selv initierte ut fra behov vi oppdaget.

Samarbeid og behovet for tjenester

Vi initierte og drøftet behov for tjenester i dialog med samarbeidspartnerne våre. Over tid har vi opparbeidet arenaer for god dialog med kommuner/fylkeskommuner, universiteter og høgskoler, statsforvaltere og andre etater. På den måten har vi et godt bilde av hva som skjer i sektoren, og vi kan tilpasse tjenestene våre.

Behovene har vi konkretisert i ulike nettverk for kunnskaps- og erfaringsdeling, PPT-ledernettsverk, brukerråd eller drøftinger med pedagogisk personale og andre i laget rundt barnet. Vi har eksempler som viser at vi utviklet temaer for webinarrekker og ressurser på statped.no etter at vi avdekket behov i dialoger eller evalueringer. I tillegg vurderte vi selv behov for tjenester basert på tematikk som gikk igjen i søknader og anonyme casedrøftinger.

Tjenester og kapasitet

Antall systemtjenester har holdt seg ganske stabilt, men med en liten nedgang i 2021. Årsaken var redusert kapasitet i barnehager og skoler som følge av covid-19-pandemien, hvor de rettet ressurser og oppmerksomhet mot å få hverdagen til å gå rundt. I tillegg meldte kommuner og fylkeskommuner om redusert totalkapasitet på grunn av mange pågående satsinger, blant annet kompetanseløftet.

Selv om covid-19-pandemien satte noen begrensinger, leverte vi i stor grad tjenester slik at ansatte i barnehager og skoler fortsatt hadde tilgang til den spesialpedagogiske kompetansen vår. Noen tjenester ga vi på ordinær måte i perioder da smittesituasjonen tillot det.

Digitale arbeidsmåter

I tillegg arbeidet vi effektivt med å formidle kunnskap gjennom digitale plattformer med digitale veiledninger, forelesninger, kurs og konferanser samt nettressurser og informasjon på statped.no. Digitale arbeidsmåter gjør tilgangen til kunnskap enkel, formidler den på en effektiv måte og er ressurseffektiv for alle parter. Mange flere kan delta, og de kan ta del i innholdet på tidspunkter som passer dem best.

Rask og enkel tilgang

Statped startet tjenestene relativt raskt, noe tabellen for samlet saksbehandlings- og ventetid viser under hovedmål 1.

Brukere og samarbeidspartnere fikk enkel tilgang til tjenestene da de brukte lavterskeltilbud som *Spør oss*-tjenesten, eller da de fikk svar på faglige spørsmål fra medarbeiderne våre. Disse mulighetene ble brukt i stort omfang, og de ble høyt verdsatt, noe registreringene våre og samarbeidspartnerne tilbakemeldinger viser.

Evaluerings av tjenester

Vi evaluerte tjenestene med enkle spørreskjemaer eller vurderinger i samarbeidsmøter. Besøk i barnehager og skoler ga oss også innblikk i hvilken kompetanse som ble tatt bruk. Evalueringene var gode, og tilbakemeldingene viste at både PPT, barnehager og skoler i større grad tilegnet seg kunnskap om spesialpedagogiske fagområder.

Kurs og konferanser

Statped økte antall kurs i 2021 sammenlignet med 2020. Andelen digitale kurs gikk også opp. Antall deltakere på kurs og konferanser tredoblet seg sammenliknet med 2020.

Hovedgrunnen var at vi økte digitale tilbud på grunn av covid-19-pandemien, men også at vi i de siste årene har satset på digitalt arbeid i Statped.

Kurs og konferanser	2019	2020	2021
Antall kurs og konferanser	420	202	275
Andel digitale kurs i %	NA	43,1 %	57,1 %
Antall deltakere	10 560	6 096	18 135

*) Disse inngår i antall systemtjenester nevnt under hovedmål 1.

**) I 2021 nådde digitale kurs ut til svært mange, men vi har begrensede muligheter til å telle antall deltakere på digitale kurs. Reelt antall er derfor høyere enn dette.

Gjennom åpne digitale kurs økte tilgangen til kurs for deltakere. Flere deltok, og flere profesjoner i laget rundt barnet tok del i kompetansespredningen. Blant annet bidro webinarrekker og digitale konferanser til den store økningen fordi det ble enkelt å delta fra hele landet. Bred oppslutning om ulike typer kompetansetiltak, der mange grupper deltok som arbeider tett på brukerne, ga et bedre utgangspunkt for å inkludere alle barn og elever.

Samtidig må vi erkjenne at noen spesifikke spesialpedagogiske emner ikke lar seg gjennomføre som digitale kurs, for eksempel kurs om ferdighetstrening. Vi ser også at mange foretrekker fysiske framfor digitale kurs hvis alternativet er der.

Regionale fagtorg

I 2021 arrangerte Statped tre regionale fagtorg, ett i Statped midt og to i Statped sørøst. Målgruppen var PPT, barnehage- og skoleansvarlige, rektorer, styrere, lærere, barnehagelærere, spesialpedagoger og annet personale i laget rundt barn med særskilte behov.

Fagtorget i Statped midt dreide seg om laget rundt barnet og kompetanseløftet. Det ble gjennomført som en hybrid løsning, både digitalt og fysisk. Fagtorget var åpent og gratis for deltakere fra hele landet, og over 2 500 IP-adresser var pålogget begge dager. Deltakerne vurderte programmet som veldig relevant, og evalueringen viste at tematikken traff svært godt. En forutsetning for resultatet var godt samarbeid med Statsforvalteren og PPT. Erfaringene viste også at Statped framstod med en tydelig rolle. Flere savnet digital mingling og refleksjon sammen med andre.

Fagtorgene i Statped sørøst ble gjennomført i Kristiansand og på Lillehammer i samarbeid med Statsforvalteren i Agder og Innlandet. Målet var å møte behovet for å bygge kompetanse og utvikle arbeidsmåter på lokalt nivå. Fagtorgene ble gjennomført fysisk og var fullt egnet begge steder.

Evalueringen viste at de faglige forventningene ble innfridd, og erfaringene viste at lokal tilpassning av fagtorgene hadde svært stor verdi for deltakelse og involvering.

Webinarrekker

Webinarer var en stor del av kursporteføljen i 2021, og i noen tilfeller gikk mange webinarer inn i en kursrekke. Svært mange deltok. Blant annet hadde en rekke med ti webinarer om pedagogisk tilrettelegging for barn og unge med autismespekterforstyrrelser til sammen 3 091 deltakere. Evalueringen viste at webinarer på 30 minutter er mest tjenlige for fagpersoner i barnehager og skoler. Det ga flere anledning til å delta i en hektisk hverdag, og flere kunne se innholdet sammen. Vi spurte om deltakerne hadde fått dekket behovet sitt for kunnskap og kompetanse, og om de hadde tatt det i bruk i daglig arbeid. Gjennomsnittscoren i evalueringen lå på mellom 3,5 og 4,3 for de ti webinarne (skala 1–5).

Vi har erfart at evalueringer av digitale arrangement har noen utfordringer. Det er vanskeligere å nå deltakere med spørreskjema, antall deltakere er usikkert fordi flere kan delta fra samme IP-adresse, og korte digitale kurs/webinarer går ikke i dybden på tematikken og kan kreve andre typer spørsmål i evalueringer enn ordinære kurs.

Samarbeid med universiteter og høyskoler (UH)

Statped bidro med spesialpedagogisk kunnskap og kompetanse i relevante utdanninger.

Vi ga tjenestene med bakgrunn i samarbeidsavtaler, og med tilgjengelig kapasitet og kompetanse i etaten som forutsetning.

UH-instanser peker på verdien i praksisnær kunnskap og spisskompetanse innen spesialpedagogikk og inkludering når de ønsker at vi bidrar til ulike studier år etter år.

Statped samarbeider med UH-instanser i alle landsdeler, og innsatsen vår spiller etter spørnelsen. Vi strekker oss langt for å etterkomme ønskene. Dessuten sikrer vi at innhold og arbeidsmåter treffer behov gjennom dialog mellom medarbeiderne våre og ansvarlige for studiene i forkant av at vi leverer tjenester.

I 2021 ga vi tjenester som undervisning, praksis, ekskursjoner, utvikling av studier og sensorarbeid.

Undervisning

Foredrag og undervisning utgjør den største andelen av tjenester til UH-sektoren. Vi gir dem på masterstudier, videreutdanninger og grunnutdanninger. Antall forelesningstimer har variert fra år til år. Det skyldes varierende behov i UH-sektoren eller strukturen i utdanningsløpene.

Covid-19-pandemien har også innvirket.

I 2021 gikk omfanget av tjenestene noe ned, men i store trekk opprettholdt vi arbeidet gjennom digital undervisning med ulike former for videomøter, kombinert med omvendt undervisning og lenker til nettressurser på statped.no.

Antall forelesningstimer fordelt på fagområde

Fagområde	2019	2020	2021
Kombinerte syns- og hørselstap og døvblindhet	28	78	18
Ervervet hjerneskade	15	5	2
Hørsel	55	200	121
Sammensatte lærevansker	121	159	141
Språk og tale	287	240	139
Syn	298	239	329
Uten fagområde*	138	244	249
Totalt	942	1165	999

*) Uten fagområde er tematikk på tvers av fagområder eller som av annen grunn ikke er registrert på et fagområde.

Praksis

Vi hadde tolv praksisplasser i 2021, noe som var mindre enn i 2020. For enkelte fagområder var det utfordrende å tilpasse gode praksis-løsninger med digital gjennomføring.

Studier som fortsatt har klinisk praksis, som logopedistudiet, hadde redusert mulighet for praksis i 2021. Årsaken var at Statped hadde mindre direkte brukerkontakt, så vi kunne ikke oppfylle kravene til praksis. På andre studier, som masterstudier i spesialpedagogikk, var målsettingen for praksis mer i tråd med hva Statped kunne tilby, og i disse tilfellene tilbød vi flere praksisplasser. I noen tilfeller bistod vi UH-instanser med å endre praksistilbudet, noe som ble vurdert som vellykket.

Utvikling av studier

I 2021 bidro vi til å utvikle ulike typer av masterstudier eller -emner ved flere UH-instanser i landet, for eksempel i spesialpedagogikk, syns- og audiopedagogikk, logopedi, pedagogisk-psykologisk rådgivning og atypisk kommunikasjon. Til sammen registrerte vi 13 tjenester om å utvikle studier. Arbeidet bidro også til økt kompetanse i UH-sektoren om Statpeds spesialpedagogiske fagområder.

I tillegg tilpasset og piloterte vi kompetansepakken *Digital didaktikk og inkludering* (DDI) som etter- og videreutdanningstilbud ved Universitetet i Agder.

Evaluering

Vi vurderer tjenestene våre til UH-sektoren fortløpende, både med evalueringer etter større oppdrag, og med oppfølgingsmøter med UH-instanser.

Alle regioner i Statped meldte om godt UH-samarbeid, og tilbakemeldingene har vært gode. UH-instansene pekte på relevans, spisskompetanse, nærhet til praksisfeltet og gode case om spesialpedagogikk og inkludering som styrken i bidragene våre. Studentene var fornøyd med bidragene våre, og UH-instansene opplevde oss som en fleksibel, kunnskapsrik og god samarbeidspartner.

Prosjekter – FoU

Prosjekter

Tidligere hadde Statped både forsknings- og utviklingsprosjekter, men vi skal ikke lenger drive med forskning eller bidra økonomisk til dette. Derfor satte vi ikke i gang nye FoU-prosjekter i 2021, men inngår fremdeles i forskningsprosjekter i samarbeid med UH-sektoren. Vi ferdigstiller prosjektene som planlagt og i samsvar med samarbeidsavtalene vi har inngått.

I 2021 avsluttet vi ni prosjekter. Av disse var fem forskningsprosjekter.

Pr. 31. desember 2021 var tolv prosjekter aktive. Fem var initiert av oss, og sju var initiert av andre. Prosjektene som vi selv har initiert, tar vi med oss inn i 2022. Det er tre forskningsprosjekter og to Erasmus+-prosjekter.

De handler om:

- lavt læringsutbytte og frafall i videregående skole i Nord-Norge
- normering og utgivelse av kartleggingsverktøyet DIFFKAS
- skriftspråkstimulering for barnehagebarn som skal lære punktskrift
- alvorlig skolefravær
- nordisk samarbeid om tegnspråklig nettressurs med AR-teknologi

Fire av prosjektene avsluttes i mai/juni 2022, mens det siste avsluttes i 2023.

De sju prosjektene som er initiert av andre, er seks forskningsprosjekter og ett utviklingsprosjekt.

Kunnskapsgrunnlag og -oversikter

Statped skal være faglig rådgiver for politisk nivå, tjenesteyter og kompetansebygger/-formidler. Da må vi være i front med kunnskap på flere områder og ha riktig kompetanse for å fylle de ulike rollene. Derfor opprettholdt vi oppgaver i 2021 som bidrar til å utvikle og formidle ny kunnskap, samt oppgaver som støtter opp om fag og tjenesteutvikling i Statped. I tiden fremover må vi styrke kunnskapsgrunnlaget for tjenestene våre. Derfor har vi utarbeidet og fulgt opp kunnskapsoversikter.

Samarbeid med Senter for spesialpedagogisk forskning og inkludering (SpedAims)

Statped har fått i oppgave å være tett på det nye senteret og komme med forslag til forskningsbehov for å utvikle ny kunnskap til nytte for brukerne og praksisfeltet. I 2021 innledet vi et slikt samarbeid med UiO-ISP som nasjonal vertsinstitusjon, og med andre involverte UH-instanser, for eksempel UiB.

Det er risiko for sprik mellom intensjoner, forventninger og realiteter. Vi har fått informasjon om at det nye senteret allerede har satt i gang prosjekter som i hovedsak konsentrerer seg om grupper med høy-frekvente vansker, og i liten grad ser på lavfrekvente vansker. Statpeds oppgave blir å komme med forslag som også ivaretar forskning og utvikling av kunnskap om små grupper og områder, brukergrupper som vi ofte møter i arbeidet vårt.

Artikler

I 2021 skrev ansatte i Statped 46 publikasjoner. Det var artikler i internasjonale og norske tidsskrifter, digitale posters, kapitler i fagbøker og kunnskapsoversikter.

Flere av publikasjonene formidler funn fra prosjekter.

I løpet av 2021 har to ansatte ferdigstilt artikkelbaserte Ph.D.-avhandlinger.

Statped.no som informasjonskanal

Statped.no hadde 3,5 mill. sidevisninger i 2021, en økning på 200 000 sammenliknet med 2020. Vi møtte behov på nett med ressurser til PPT, pedagoger og foreldre om digital undervisning/hjemmeundervisning for elever med særskilte opplæringsbehov. Bruken økte også som følge av at Statped tilrettela e-læring og arrangerte kurs og konferanser digitalt. Dessuten lanserte vi direkte nedlasting av punktskriftbøker fra statped.no. I løpet av året ble statped.no brukt aktivt av rådgiverne som verktøykasse i tjenesteytingen. De trakk frem statped.no både før, under og etter tjenesteytingen og sendte lenker til målgruppene på e-post.

På Statpeds Facebook-side publiserte vi 490 innlegg og opprettet 23 arrangementer. Ved utgangen av året hadde siden 30 000 følgere, en økning på 5 000 siden 2020. Saker om tiltak eller konkret materiell hadde best rekkevidde. Vi delte også innhold i 23 andre Facebook-grupper med god respons.

Kjemper seg tilbake etter hjerneskade

Foto: Sveinung Wiig Andersen

John Inge (19) ble utsatt for en alvorlig motorsykkelulykke. Nå kjemper han hver dag, sammen med et lag av støttespillere, for å komme tilbake. Drømmen er å kjøre traktor igjen og bli bonde på barndomsgården.

Bit for bit gjør han framskritt, både i læring og kommunikasjon.

– Arbeid, skole og en mest mulig normal hverdag, svarer John Inge når han blir spurt om hva som er det viktigste. Ordene er ikke mange, og de kommer sakte, men de blir flere og flere. Den unge gutten gjør framskritt.

Takket være iherdig og godt samkjørt innsats fra et stort lag rundt ham, har John Inge et opplegg på yrkesfaglig studieretning som han stortrives med. Der får han være med de andre i mekaniske fag. Samtidig får han én-til-én-oppfølging i de teoretiske fagene. Kommunikasjonstrening står sentralt.

– Skolen har vært avgjørende hele veien. De har gitt et kjempebra tilbud, fulgt utviklingen hans og tilpasset og justert, forklarer Tove Bævre, moren til John Inge. Hun peker også på lagarbeidet som en suksessfaktor. Det er et stort apparat med mange folk rundt John Inge.

– Det var godt å snakke med rådgiverne fra Statped. De hadde erfaring med akkurat det vi stod i, sier moren.

Bruk tid på relasjoner

For rådgiver og spesialpedagog Silje Ranesh på Surnadal videregående skole har det viktigste vært å bidra til en meningsfull hverdag.

Det gjør at John Inge får medvirke, og at han får forståelse for sin egen situasjon og hvorfor de gjør som de gjør.

– Vi er et godt samkjørt lag av veldig mange aktører, rett og slett. Ting henger sammen. Når logopedene jobber med noe, tar vi det opp i undervisningen og jobber videre. Det fysioterapeuten jobber med, tar vi inn i gymtimene. Slik bygger vi sammen, forklarer den engasjerte spesialpedagogen.

Stå-på-holdning fra alle

Anita Stavik i den lokale PP-tjenesten mener også at et godt lagarbeid har preget saken.

– Vi har lite erfaring med ervervet hjerneskade i kombinasjon med ASK. Derfor trengte vi støtte fra Statped i denne saken. Det har vært svært nyttig, og vi har økt kompetansen vår, forteller hun.

Rådgiverne Anne Ekerbakke og Lisbeth Rognes i Statped har fulgt saken og vært tilgjengelige for dem som har det daglige ansvaret.

– Vi opplever at kommunene trenger støtte når elever får alvorlige hodeskader. Vi kommer inn med spesifikk kompetanse på pedagogisk tilrettelegging som et ledd i rehabiliteringen. Skal vi få til resultater, er en viktig del av jobben vår å få laget som skal hjelpe, til å spille sammen, sier de to erfarne rådgiverne.

Les hele historien på www.statped.no/innenfor

Nasjonale konferanser som Statped arrangerer

Vi gjennomførte nasjonale konferanser som planlagt i 2021, men i digitalt format.

Konferansene var svært populære med omtrent 12 000 som deltok eller fulgte. Det er en stor økning sammenlignet med 2020. I 2021 nådde vi derfor en bredere målgruppe, og innholdet fikk gode tilbakemeldinger.

Brukerkonferansen

Dette er et samarbeid mellom Nasjonalt brukerråd og Statped. Vi samler brukerrepresentanter til en konferanse hvor de selv setter agendaen. I tillegg deltar samarbeidspartnere, offentlige og private tjenesteytere og andre som er opptatt av barn og elever med funksjonsnedsettelse. I 2021 var temaet for konferansen «Universell utforming – like muligheter for alle». Konferansen satte søkelys på utfordringer og muligheter i å tilrettelegge universelt uformede bygg, klasserom og digitale læremidler. Konferansen hadde 2 647 følgere.

Statpedkonferansen

I 2021 ble konferansen arrangert for sjette gang. Den hadde tittelen «Jeg kan og vil – men får vi det til?».

Konferansen setter det spesialpedagogiske feltet på dagsorden. Den ser på hvordan barn og elever med behov for tilrettelegging og spesialpedagogisk oppfølging kan trives og nå læringspotensialene sine.

Oppmerksomheten var rettet mot barns ressurser og mestring. Temaene var inkludering av barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging, barnets stemme og medvirkning for bedre læring samt livsmestring og tilhørighet i barnehage og skole. Temaene for den digitale konferansen traff målgruppen og sektor og samlet hele 7 080 følgere.

En effekt av konferansen var at vi aldri har hatt så mange sidevisninger på statped.no som da konferansen ble arrangert. Det viser at konferansene også er et godt startpunkt for å bruke statped.no som en viktig verktøykasse.

PPT-lederkonferansen

Dette er en konferanse som samler samfunnsaktører, spesialister og ledere i PPT og Statped. Målet er å bygge og videreutvikle nettverk mellom ledere i PPT, opplæringssektor, kommuner og Statped. I tillegg gir konferansen faglig påfyll og legger til rette for samarbeid om felles utfordringer.

Den digitale konferansen i 2021 mistet litt av intensjonen om nettverksbygging. Likevel var det en relevant og viktig konferanse, blant annet med temaet «Nye oppdrag og arbeidsformer med fokus på samskaping». Representanter fra Kunnskapsdepartementet, Utdanningsdirektoratet, kommunene og Statsforvalteren bidro med innlegg, diskusjoner og refleksjoner. Konferansen hadde 1 400 digitale deltakere og fikk meget gode tilbakemeldinger.

SPOT-konferansen

Dette er Statped's årlige konferanse om spesialpedagogikk og teknologi i et inkluderingsperspektiv. I 2021 gjennomførte vi konferansen for åttende gang. På det meste deltok 871 deltakere. Konferansens hovedtema var «Hvordan skape aktivt og inkluderende læringsfellesskap med utgangspunkt i elevenes interesser og teknologiens mange muligheter». I plenumsinnleggene rettet vi søkelys mot overordnede temaer, mens parallellene var praksisnære og spisset mot målgruppene våre. Tilbakemeldingene fra konferansen var svært gode.

Statped's arbeid med faste oppdrag

I dette kapitlet rapporterer vi på deler av faste oppdrag som vi ikke har omtalt utfyllende andre steder i rapporten.

Knutepunktskoler

En knutepunktskole er en ordinær fylkeskommunal videregående skole som er tilrettelagt for tegnspråklige elever, og som kan ta imot elever fra hele landet.

I løpet av 2021 hadde vi godt samarbeid med knutepunktskolene, og vi imøtekom de oppgavene som ligger til feltet.

Antall tilmeldte saker fra videregående skoler/fylkeskommuner til Statped var omtrent på samme nivå som i 2020 og tidligere år. Henvendelsene dreide seg i hovedsak om tilrettelegging knyttet til enkeltelever, ulike typer kurs til elever og lærere og systemarbeid på tvers av klasser/grupper og elever.

Våren 2021 deltok vi på en digital knutepunktskolesamling. Denne samlingen hadde fokus på et prosjekt om psykisk helse og livsmestring på Briskeby videregående skole, og på informasjon om å ta inn og fordele elever på knutepunktskolene.

Høsten 2021 fikk vi gjennomført en fysisk knutepunktskolesamling over to dager. Faglig temaer var kognisjon og lytteanstrengelse/-tretthet, tinnitus, ungdom med hørselstap og psykisk helse samt læremiddelutvikling. Knutepunktskolene ga oss ny oversikt over inntak og elevfordeling.

Sandefjord videregående skole var representert som knutepunktskole på denne samlingen.

I etterkant vedtok Vestfold og Telemark fylkesetting å avvikle denne funksjonen ved skolen. På landsbasis har vi nå fire knutepunktskoler; Nydalen videregående skole i Oslo, Hetland videregående skole i Stavanger, Nordahl Grieg videregående skole i Bergen og Tiller videregående skole i Trondheim.

Kvaliteten på samarbeidet med knutepunktskolene i 2021 var godt, men av forskjellige årsaker er det ulikheter fra skole til skole.

Heltidsopplæring

Diamanten skole for elever med døvblindhet (tidligere Skådalen skole for døvblindfødte) i Oslo er en grunnskole og videregående skole for elever med medfødt døvblindhet. Skolen hadde ti elever i 2021. Skolens ledelse og lærere har spisskompetanse innen pedagogikk, taktil og atypisk kommunikasjon og døvblindhet.

Heltidsopplæringen for døvblindfødte elever flyttet våren 2020 fra Skådalen til Oppsal i Oslo. I 2021 fant skolen seg godt til rette i nye lokaler. Statped har tett samarbeid med Oslo kommune, Oslobygg og utdanningsetaten om tilpasninger og aktiviteter på Vetland/Oppsal.

Skolen prioriterte å bruke mye ressurser og tid på å holde opplæringen i gang på skolen gjennom covid-19-pandemien, basert på lokale smitteverntiltak i tråd med nasjonale og kommunale bestemmelser, utarbeidet for skolens drift. Dette omfattet blant annet forsterket vask, strenge smitteverntiltak for besøkende og digitale møter med eksterne.

Vi erfarer at etterspørselen etter skoleplass ved Diamanten skole er høyere enn antallet elevplasser (maksimum ti elever).

Statped har et særskilt oppdrag fra Helse Nord RHF og gir tjenester innen kombinerte sansetap og døvblindhet som del av Nasjonal kompetansetjeneste for døvblindhet (NKDB).

Deltidsopplæring i og på tegnspråk

Vi tilbyr deltidsopplæring i/på tegnspråk til om lag 200 grunnskoleelever, fordelt på tre kontorsteder i Oslo, Bergen og Trondheim, samt i samarbeid med Tromsø kommune.

Deltidsopplæringen gir lovpålagt opplæring i tråd med opplæringslova og er definert som en alternativ opplæringsarena, jamfør rundskriv Udir-3-2010 Bruk av alternative opplæringsarenaer i grunnskolen.

I tillegg tilbyr vi også deltidsopplæring til hørende barn med døve foreldre (koda) etter opplæringslovas § 5-1.

Grunnet covid-19-pandemien var det i perioder vanskelig å gi et fysisk tilbud. Da drev vi mye opplæring digitalt gjennom læringsplattformen Canvas. Utbyttet varierte avhengig av lokale ressurser, tilpasninger og kompetanse, men tilbudet gjorde at elever fikk deltidsopplæring i tilnærmet samme omfang som de var innvilget.

Med digitale løsninger registrerte vi et frafall av elever og foreldre som deltok parallelt på kurset *Se mitt språk*. Dette skyldtes tekniske utfordringer, og det er mer slitsomt å gjennomføre digitale møter i og på tegnspråk over tid. Vi opplevde at mange døve og hørselshemmede barn var ekstra sårbare for sosial isolasjon og manglende språkmiljø som følge av hjemmeundervisning og nedstenging av fritidsaktiviteter. Derfor fortsatte vi med kompenserende tiltak, som *Tegnchat*, og ga åpen tilgang til alle digitale læringsressurser på tegnspråk via statped.no.

Tegnspråk

Statpeds mål er at brukerne og samarbeidspartnerne våre skal oppleve oss som en tydelig aktør på det tegnspråkfaglige området. Tegnspråkopplæring har vært og er et prioritert område som Statped følger opp i tråd med føringene som til enhver tid er gitt.

I 2021 jobbet vi med å styrke norsk tegnspråk i tråd med offentlig norsk språkpolitikk. Den vektlegger at tegnspråkopplæring er opplæring i språk – og ikke spesialpedagogikk. Vi kurset og veiledet lærere og ansatte i barnehager, skoler og skolefritidsordninger som ønsket bedre tegnspråkferdigheter for å kommunisere med barn og elever.

Vi deltok også med betydelige ressurser til veiledning og læringsressurser i kommuner som deltok i stimuleringsordningen, jamfør oppdragsbrev S01–19.

I løpet av året produserte vi en stor mengde læringsmateriell på tegnspråk til barnehager og skoler, og til foreldre som følger *Se mitt språk*. Dette er publisert og tilgjengelig på statped.no.

Foreldreopplæring

Om lag 98 % av alle foreldre til barn med hørselstap, kan selv høre. Det betyr at foreldre og søsken må lære seg et nytt språk som fellesspråk i familien. Foreldre og søsken er en viktig del av språkmiljøet og tegnspråkbruken. Derfor handler et helhetlig tjenestetilbud til elever som får deltidsopplæring i og på tegnspråk, også om tilbud til familien. *Se mitt språk* er et opplæringstilbud i tegnspråk for foreldre til barn som har en hørselshemming. Kurset varer i til sammen 40 uker i løpet av barnets første 16 leveår. Parallelt med at foreldre får undervisning, gir vi et alderstilpasset tilbud til søsken. Vi har kurs i Oslo, Bergen, Stavanger og Trondheim. Vi koordinerer kurs og deltidsopplæring slik at foreldre og søsken kan delta på kurs i noen av ukene der vi tilbyr deltidsopplæring til elevene.

Nasjonalt er det ca. 900 foreldre som deltar.

Gjennom covid-19-pandemien tilbød vi *Se mitt språk* gjennom læringsplattformen Canvas. Vi har inntrykk av at deltakerne fikk større læringsutbytte av fysiske kurs, til tross for at det digitale tilbudet vårt hadde mange deltakere og fikk gode evalueringer.

Samisk spesialpedagogisk støtte (SEAD)

Dette er en landsdekkende oppgave som yter tjenester og tilbyr kompetanse til samisk-språklige brukere som har spesialpedagogiske utfordringer. Tjenestene våre baserer seg på god forståelse for samisk språk og kultur. SEAD samarbeider med resten av Statped om å gi et flerfaglig og likeverdig spesialpedagogisk tilbud til samiske brukere.

I 2021 satset vi på å styrke samhandlingen med hørselsfeltet. Vi hadde fokus på tegnspråk og erfaringsdeling, og vi tok didaktiske hensyn, bygde nettverk og delte kompetanse. Rådgivere fra SEAD fungerte som språklige og kulturelle brobyggere. Vi etterstreber å inkludere samiske temaer i opplæringen.

SEAD fikk en øremerket tildeling til å utvikle kartleggingsverktøy for barn, unge og voksne med særskilte behov som har rett til et tilbud på samisk. Vi videreførte dette arbeidet i 2021. SEAD arbeidet med å utvikle samiskspråklig kartleggingsmateriell og læringsressurser, som språklige screeningtester, motorisk sjekklister

og å videreutvikle en tegnspråk-app. Vi ferdigstilte og publiserte alle prosjekter som hadde frist i 2021. I overgangen til 2022 jobbet SEAD med to prosjekter som skal vare i tre år; én begrepsveileder og én kommunikasjonsapp.

Som følge av Meld. St. 6 (2019–2020) og tillegg nr. 3 til tildelingsbrev fra KD til Statped, fikk vi i oppdrag å utarbeide et nytt mandat med roller og oppgaver for SEAD. Vi startet prosjektbeskrivelsen i 2021. Vi legger opp til å konkretisere tjenestetilbudet når vi har kartlagt kompetansebehov på det spesialpedagogiske området sammen med kommuner og fylkeskommuner.

Statped og helseforetakene

I 2021 ventet vi på rapporten om samarbeid mellom Statped og helsesektoren (ref. tildelingsbrev 2020–001). I påvente av avklaringer fulgte vi opp eksisterende samarbeidsavtaler med helseforetakene. Vi inngikk ikke nye avtaler i 2021.

Statped og arbeid med rammeplan og læreplaner

I 2021 mottok vi ikke bestillinger på arbeid med rammeplan for barnehagen eller læreplaner i grunnopplæringen.

Læremidler og støtte- og veiledningsmateriell

Utvikling av læremidler til blinde og svaksynte

I 2021 jobbet vi med flere tiltak som utviklet tilbudet og omfanget av læremidler, nettressurser og apper til blinde og sterkt svaksynte.

Vi utviklet et undervisningsopplegg til begynneropplæring i matematikk. Det tar høyde for at klasser kan ha ulike matematikkverk. Opplegget er knyttet til en ressursbank med lærerveiledning for å lære matematiske ferdigheter i et inkluderende klasserom.

Vi startet også arbeid med et kunnskapsgrunnlag om hvordan blinde og sterkt svaksynte elever lærer språk, noe vi så i sammenheng med begynneropplæring i engelsk. Dessuten begynte vi å arbeide med koding og programmering for blinde og sterkt svaksynte. I tillegg startet vi med å etablere en løsning for å distribuere taktile illustrasjoner uavhengig av læreverk. Vi lanserer løsningen i 2022 med nedlasting via statped.no.

I 2021 var det utfordrende å få nok kapasitet til å produsere lærebøker for ungdomsskole og videregående opplæring. Utfordringen var at vi drev full produksjon samtidig som vi effektiviserte bokproduksjonen vår. Ny læreplan (LK 20) gjorde også at forlagene lanserte nye lærebøker rett før skolestart, og vi fikk filgrunnlaget omtrent samtidig. I tillegg brukte skolene lang tid på å velge nye læreverker, og vi kunne ikke produsere bøker før vi visste hva skolene ville etterspørre og bruke.

I 2021 tok vi initiativ til å samarbeide tettere med forlagene, og vi inngikk en overordnet samarbeidsavtale med Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB). Vi mener at dette gir oss større muligheter for utviklingsarbeid. Det samme gjelder forsterket kapasitet til lydbokproduksjon og styrket teknisk kompetanse. Vi vil utvikle oss videre for å tilrettelegge bedre for elever som har spesielle behov for digitale læremidler, og for å møte lærere som enkelt skal tilrettelegge materiell som klassen bruker.

Læremidler i faget tegnspråk og på tegnspråk i andre fag

I 2021 har vi prioritert å sikre elever tilgang til inkluderende fellesskap og likeverdige læremidler. Vi utvikler ressurser til tegnspråklige elever på tegnspråk, med norsk tale og i noen tilfeller også med skriftlig tekst. Læremidlene kan erstatte det andre gir ut, slik at alle elever i klassen kan få tilgang til det samme læremidlet.

I løpet av 2021 publiserte vi tolv læringsressurser til tegnspråklige.

I tillegg utviklet vi læremidler til bruk i faget tegnspråk. Disse er ikke utviklet til bruk i inkluderende praksiser, og de har ikke norsk stemme. Øvrige læremidler på tegnspråk har et læremiddeldesign som gjør at skolene kan bruke dem i inkluderende læringsfellesskap.

I 2021 gikk vi nøye gjennom *Norsk tegnordbok* og tilgrensende tjenester, som *Mine tegn* og *Tegnbanken*, for å møte dagens teknologiske standard med relevante brukerfunksjoner.

Statpeds leveranser – læremidler til sterkt svaksynte og blinde i 2021–2022

	Bestilling vs. leveranser pr. 31.12.2021		Bestilling gammel vs. ny læreplan pr. 31.12.2021		Bestilling hovedformat papirpkt vs. e-bøker		Produerte lydbøker
Barnetrinn 1–4	203	203	171	32	183	20	3
Barnetrinn 5–7	36	36	36	-	20	16	3
Ungdomstrinn	51	46*	34	17	23	28	5
Videregående	62	52**	26	36	19	43	11

*) I tillegg fire bøker gitt som delleveranser

***) I tillegg sju bøker gitt som delleveranser

Lydbokdistribusjon

I de siste årene har det vært økt fokus på lydbøker, og i 2021 produserte vi 22 nye skolelydbøker.

Vi låner ut skolelydbøker gjennom utlånsordningen *Skolelydbok* (statped.no/skolelydbok), som er et samarbeid med NLB. Samarbeidet gjør det mulig å låne skjønn- og faglitteratur samtidig. I 2021 økte antall utlån, og de fleste av skolene i Norge deltar i ordningen.

Statped produserer lydversjoner av eksisterende læreverker. Vi tilrettelegger skolelydbøkene pedagogisk for elever med nedsatt syn. De fleste bøkene inneholder både tekst og lyd. Selv om tilretteleggingen er rettet mot synshemmede, bruker elever med lesevansker også skolelydbokordningen.

Den aller største elevgruppen som låner lydbøkene, er elever med lese- og skrivevansker. Også i 2021 ga vi support til skoler og lånere om alt som gjelder skolelydbøker, uansett type funksjonsnedsettelse hos elevene. Det var stor etterspørsel etter lydbokversjoner av nye læreverker til fagfornyelsen.

Tilskuddsordningen

Statped bistår Utdanningsdirektoratet (oppdrag fra KD) i å forvalte tilskuddsmidler til å utvikle og produsere særskilt tilrettelagte læremidler. Vi har fagansvaret, mens Udir har det administrative ansvaret.

Søknadsbehandlingen er et omfattende og viktig arbeid. I 2021 kom det 22 søknader med et samlet beløp på 91 millioner kroner. Vi innvilget 13 søknader på til sammen 33 millioner kroner.

Statped bidro også i Udirs oppdrag om å utvikle en veileder til skoler og skoleeiere om å vurdere kvalitet i læremidler. Formålet er å tilby elevene læremidler som gir effektiv læring, oppleves relevante og skaper engasjement. Veilederen ble ferdigstilt i mai 2021.

Produksjon og tilrettelegging av eksamen og obligatoriske prøver

Statped tilrettelegger nasjonale prøver, kartleggingsprøver og eksamen for punktskriftbrukere og tegnspråkbrukere. Produksjonen skjer etter bestilling fra Udir.

I 2021 produserte vi seks nasjonale prøver og kartleggingsprøver og tilrettela åtte eksamener.

Utlån av skolelydbøker	2019	2020	2021
Antall lydbøker utlånt	183 300	205 208	231 334
Antall skoler med på ordningen	2 945	3 139	3 207
Registrerte elever – brukere av <i>Skolelydbok</i>	37 879	62 299	69 014

Internasjonalt samarbeid

Statped samarbeidet internasjonalt i to Erasmus+-prosjekter i 2021

- **Alvorlig skolefravær.** Prosjektet er et samarbeid med Finland, Sverige og Danmark. Det skal identifisere hvilke felles utfordringer landene har når det gjelder alvorlig skolefravær og løfte frem forslag til hvordan vi kan jobbe best mulig for å forhindre og følge opp alvorlig skolefravær.
- **Tegnspråklig nettressurs med AR-teknologi.** Prosjektet er et samarbeid med Sverige og Tyrkia. Det har som mål å utvikle en tegnspråklig læringsressurs i matematikk for elever i alderen 10–12 år. Ressursen skal utvikles på bakgrunn av AR-teknologi og testes ut på skoler.

Bidrag på internasjonale fagkonferanser

I 2021 holdt rådgivere i Statped innlegg på 25 konferanser. Dette er en økning fra i fjor, hvor mange konferanser ble avlyst. Sektoren fikk også bedre rutiner for å delta på digitale konferanser. For eksempel hadde konferansen *Tactile Reading 2021*, som Statped bidro til å arrangere, 400 deltakere fra 30 land, der det var fire plenumssamlinger og 37 parallellsesjoner.

Vi arrangerte i alt fire internasjonale konferanser innen taktil lesing, døvblindhet og skolefravær:

- Tactile Reading 2021
- Deafblindness: Population, definition and identification
- Deafblindness: The Challenges of Identification – Grey Areas and Differential Diagnostic
- School Absenteeism – How to Map, Treat and Target Absence among Students

Prosjektsamarbeid med Georgia

Utenriksdepartementet (UD) har bevilget penger til prosjektet *Leave no child out: building inclusive, equitable and quality preschool and general education systems for children in Georgia*.

Dette er et prosjektsamarbeid mellom Utdanningsdepartementet i Georgia, UNICEF Georgia og Statped. Vi skal i hovedsak bidra med kompetanse om å bygge et spesialpedagogisk støttesystem. Så skal vi bidra med å bygge kapasitet og kompetanse i det nye støttesystemet.

Prosjektet er finansiert av UD og gjennomføres i perioden 2021–2023. UD har bevilget til sammen 3 millioner USD til prosjektet.

Statped mottar 29 % av prosjektmidlene, noe som tilsvarer ca. 8 millioner norske kroner i prosjektperioden.

I 2021 kartla og analyserte vi det eksisterende systemet og strukturene for inkluderende opplæring i Georgia. På bakgrunn av kartleggingen foreslo vi en modell for å organisere et støttesystem i Georgia. Den foreslåtte modellen og videreutvikling og justering av den var temaet for et tredagers møte i Tbilisi i november 2021. Å etablere et støttesystem og en modell for dette krever behandling i parlamentet i Georgia. Tidspunkt for dette er ikke avklart.

For å implementere det nye støttesystemet skal Statped utvikle og levere et lederutviklings- og et rådgiverprogram for å bygge kompetanse og kapasitet blant dem som skal utgjøre det nye systemet. Planleggingen av prosjektet er utfordrende, blant annet på grunn av de politiske prosessene i Georgia. Vi er forberedt på å revidere planene for å imøtekomme endringer og beslutninger som er utenfor prosjektets kontroll. Covid-19-pandemien førte til at vi måtte endre arbeidsmåter og utsette noen aktiviteter, men ved hjelp av Teams har vi likevel hatt god fremdrift.

Effektiv ressursbruk

I 2021 tilpasset vi oss til nytt mandat og fremtidige budsjettkutt. Gjennom året var vi restriktive med nyansettelser i tråd med forventning om at kommuner og fylkeskommuner skal ta et større ansvar for grunnleggende spesialpedagogisk kompetanse.

Vi reduserte antall årsverk fra 642 ved årsslutt i 2020 til 600 ved årsslutt i 2021. Andelen årsverk til administrasjon holdt seg stabilt på et lavt nivå og utgjorde 13 % av antall samlede årsverk. Det er et prosentpoeng lavere enn i 2020. Ved årsslutt i 2021 var 81 årsverk knyttet til regionale og landsdekkende administrative tjenester, mens 519 årsverk var knyttet til fagavdelinger og Landsdekkende faglig enhet.

Statped prioriterte å opprettholde drift og tjenester parallelt med pågående omstilling.

For å bruke ressursene effektivt brukte noen enheter ansatte fleksibelt. Ansatte gjorde en ekstra innsats i perioder med redusert bemanning i avdelingene og på grunn av sykdom.

Noen enheter effektiviserte tidsbruken til rapporteringsarbeid, møtevirksomhet, tjenesteyting med videre. Vi effektiviserte også bokproduksjonen vår, men effekten av dette fikk vi ikke tatt ut i 2021.

Også i 2021 ble reisevirksomheten vår betydelig redusert på grunn av covid-19-pandemien. I årsregnskapet for 2019 hadde vi reisekostnader på 31 millioner kroner, for 2020 på 13 millioner kroner og i 2021 på 11 millioner kroner.

Vi utførte mange tjenester digitalt i stedet for fysisk. Digitale løsninger effektiviserte arbeidstiden og ressursbruken vår. Vi hadde lav terskel for å kalle inn til møter. Det gjorde oss mer fleksible, og vi fikk mindre reiseutgifter og færre tidstyver. I 2021 økte også andelen digitale kurs fra 43 % til 57 %. Vi skal som hovedregel vurdere å tilby kurs digitalt. Dette er i tråd med prinsippet om digitalt førstevalg og gjenbruk av data, og det er med på å sikre enkel og lik tilgang til tjenestene våre. Når vi gjennomfører fysiske kurs, vurderer vi nytten i lys av spesialpedagogisk fagområde, utfordringsbilde og kontekst.

Statped bruker Webex og Microsoft Teams som digitale møteplattformer. I gjennomsnitt hadde vi ca. 5 000 eksterne og interne videomøter pr. måned i 2021.

Mest mulig kvalitet inn i Iduns liv

Foto: Sveinung Wiig Andersen

Hvordan jobber laget rundt et multifunksjonshemmet barn med en livsbegrensende diagnose?

Når livet blir begrenset og avkortet, handler det om mest mulig kvalitet og et samlet lag som gir alt for å gi Iduns (12) liv mening.

Laget rundt er stort og består av mange. Hver time på døgnet trenger Idun pleie og folk rundt seg.

– Det handler om at små, hverdagslige ting fungerer. At alle i laget gjør sin jobb. Og å ta seg tid til seg selv, forklarer moren til Idun, Marte Torsdatter Leland.

Mor forteller om ei jente som vinner folk rundt seg med et smil, og som smelter de fleste. Og om ei jente med et voldsomt livsmot og omsorg for andre. Hun mener at Idun selv og hennes vesen er mye av årsaken til at ting har fungert godt.

Unikt lag og sømløse tjenester

Hun får ikke fullrost tilbudet de får, både hjemme og på skolen, og beskriver det som helt avgjørende for at det er mulig å fungere.

– Assistentene, spesialpedagogene, skoletilbudet og dagtilbudet har mye av æren for at Iduns liv har en mening og rytme, mener moren til Idun.

Det er dette som gjør at denne sorgen er mulig å bære, og at jeg føler at vi lever et godt liv, tross dette.

– Jeg føler meg trygg på at Idun har et godt liv, selv om hun har smerter og er fratatt så mange

muligheter. Det å føle seg trygg på at hun har det godt, hjelper utrolig, forklarer mor. Nå ser de ei jente som åpner blikket, og som kvikner til når hun kommer på skolen. Hun blir ei anna jente når hun er med de andre.

– Vi hører gledeshyl når vi svinger inn veien mot skolen. Etter en ferie merker vi at hun gleder seg til skolen og blir «påskrudd» og «aktivisert». På skolen opplever hun mestring, forklarer mor.

Skal ha det beste

For spesialpedagog Anne Lise Røhne er målet enkelt og likevel utfordrende: – Idun skal ha den beste skolehverdagen vi er i stand til å gi. Vi må være nærværende og observante, svarer hun.

De har jobbet mye med sanseapparat og kommunikasjon tett opp mot de interessene hun har. Da er det viktig med et samkjørt lag. Sanseløyper, fysisk aktivitet, svømming og musikk er viktig innhold i skoledagen.

– Forutsigbarhet, godt samhold og det å jobbe tett på er nøkkelen. Det at vi kan dra veksler på hverandre, har stabilt personale og et veldig godt samarbeid med hjemmet, har også vært avgjørende. Vi har også et personale som engasjerer seg og gir alt. Alle er opptatt av at Idun skal ha det beste, forklarer Røhne.

Veileting etter meningsfullt livsinnhold

– Med Iduns store og multiple vansker har det vært viktig å gå sammen med laget for å lete etter hva som kan skape et meningsfullt livsinnhold. Vi kaller det veileting. Det har vært en lang vei, men jeg tror at Idun har et rikere liv nå, og at hun i større grad blir forstått, sier rådgiver i Statped, Terje Dalen.

Statped kom inn etter en søknad der PPT og laget rundt ønsket veiledning og faglig støtte når det gjelder det pedagogiske tilbudet hennes, med særlig vekt på kommunikasjon.

– For alle, også barn som Idun, har en stemme – selv om hun ikke kan uttrykke den ved hjelp av tale eller annen symbolsk kommunikasjon. Når også livsløpet til Idun blir kortere, må vi sørge for at det er kvalitet i alt det vi tilbyr henne. Det er kun det beste som er godt nok, sier den erfarne rådgiveren.

Les hele historien på www.statped.no/innenfor

Styring og kontroll i virksomheten

Overordnet vurdering

Fra 2020 er Statped etatsstyrt av Kunnskapsdepartementet. Vi hadde to etatsstyringsmøter i 2021 og opplevde god styringsdialog.

I 2021 etablerte vi nye samarbeidsarenaer med Utdanningsdirektoratet, der vi arbeidet med og avklarte oppgaveløsningen mellom etatene. Vi meldte inn resultater av dette til Kunnskapsdepartementet.

Styring i virksomheten tok utgangspunkt i reglementet for økonomistyring i staten samt tildelingsbrev og føringer fra Kunnskapsdepartementet.

Hovedprioriteringer, mål- og resultatkrav og budsjett ble fordelt fra Statpeds direktør til enhetene gjennom mål- og disponeringskriv.

Etatens risikostyring og internkontroll

Allerede i 2013 etablerte Statped et system for internkontroll (IK). Rutinene er publisert på Statpeds intranett. Arbeidet med å oppdatere rutiner pågår fortløpende. For å forankre og informere om IK i hele etaten har vi utarbeidet et årshjul med temaer som hver enhet gjennomgår og diskuterer. I 2021 reduserte vi antall temaer i årshjulet sammenlignet med tidligere år. Årsaken var at ansatte skulle få mer tid til å følge opp smitteverntiltak i forbindelse med covid-19-pandemien, samt til omorganisering og omstilling.

Vi benytter DFØs metode for risikovurderinger og gjennomfører disse blant annet når vi planlegger prosjekter og innfører nye systemer.

Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid

Helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet var en del av det løpende internkontrollarbeidet i Statped i 2021. Arbeidsmiljølovens krav til HMS er innarbeidet i internkontrollen.

Statped har et arbeidsmiljøutvalg (AMU) i hver region og et AMU for hele etaten. I AMU sitter representanter for ansatte og ledelse. I 2021 gjennomførte vi vernerunder i tre av fire regioner og gjorde arbeidsplass-vurderinger der det var aktuelt. Én region valgte å utsette vernerunden til 2022. Regionalt AMU var enig i dette. Ansatte ble likevel fulgt opp av nærmeste leder i hele perioden, spesielt med fokus på covid-19-pandemien og belastninger for ansatte på kontorsteder og hjemmekontorer. I løpet av året deltok vernetjenesten aktivt i å følge opp covid-19-pandemien lokalt og i felles beredskapsmøter for å ivareta fysisk og psykisk arbeidsmiljø.

Hovedverneombudet deltok fast i Statpeds AMU- og IDF-møter (informasjon, drøfting og forhandling mellom ledelse og tillitsvalgte) i 2021, og de regionale verneombudene deltok i regionale AMU. I 2021 var det også verneombud på alle kontorsteder i Statped. Hele vernetjenesten jobbet sammen for å ivareta arbeidsmiljøet best mulig.

Sykefravær	2019	2020	2021
Legemeldt sykefravær	5,18 %	5,32 %	5,59 %
Egenmeldt sykefravær	1,46 %	1,11 %	1,15 %
Samlet sykefravær	6,64 %	6,43 %	6,74 %

Akan-utvalget er et underutvalg av AMU som bidrar i arbeid med å forebygge rus- og avhengighetsproblemer. AKAN-utvalget har informasjonsmøter med ledere og medarbeidere. Vi publiserte handlingsplanen for arbeidet i utvalget på Workplace og intranettet i Statped. I mai 2021 gjennomførte vi en kampanje på Workplace for å gjøre Akan-arbeidet kjent slik at ansatte vet hvor de kan få hjelp. I forbindelse med kampanjen deltok representanter fra Akan-utvalget på AMU-møter sentralt og regionalt for å orientere om Akan-arbeidet i Statped.

Medbestemmelse i Statped skjer i IDF-møter, jamfør Hovedavtalen i staten. I 2021 ble ansatte representert av hovedtillitsvalgte fra Akademikerne, Forskerforbundet, LO, Utdanningsforbundet og YS. Hovedverneombudet deltok også i Statped IDF. Ansattes medbestemmelse i Statped ble organisert på nasjonalt plan, i regionene og i landsdekkende enheter.

Det samlede sykefraværet i 2021, inkludert egenmeldinger, var på 6,74 %. Dette er en liten økning fra 2020 både innen lege- og egenmeldt fravær.

Samlet sykefravær lå rett over målet i IA-avtalen, som er 6,72 % i 2022.

Vi fulgte opp sykefraværet gjennom året. 2021 var preget av arbeid hjemmefra i en krevende tid. Budskapet var tydelig om ikke å møte på jobb ved sykdom grunnet smittevern hensyn, og å følge retningslinjer om å arbeide hjemmefra. Nedgangen vi har sett i egenmeldt fravær fra tiden før covid-19-pandemien, kan vi muligens forklare med at ansatte hadde en mer fleksibel arbeidssituasjon med mulighet for hjemmekontor og gode digitale løsninger.

Fremover vil Statped jobbe systematisk for å redusere sykefraværet ytterligere og iverksette tiltak ved behov.

Ivaretagelsen av arbeidsmiljø og medbestemmelse under omstillingen

Tillitsvalgte og vernetjenesten er viktige samarbeidsparter i omstillingen. I 2020 nedsatte vi ulike arbeidsgrupper som jobbet med spesifikke problemstillinger knyttet til omstillingen, og dette arbeidet fortsatte i 2021. Tillitsvalgte var representert i alle, og arbeidsgruppene rapporter ble lagt frem som informasjonssaker i Statped IDF. Status for omstillingsprosessen var også et fast punkt på IDF-møter med tillitsvalgte. Hovedverneombudet deltok på disse møtene.

Vi gjennomførte en medarbeiderundersøkelse i 2020. I overgangen til 2021 fulgte vi opp undersøkelsen i alle enheter med mål og tiltaksplaner.

I overgangen til 2021 utarbeidet vi også en plan for intern kommunikasjon om omstillingen som ivaretok informasjonsformidling i ulike kanaler. Blant annet opprettet vi en omstillingsportal på intranettet med oppdatert informasjon til enhver tid. Kommunikasjonsplanen ble også drøftet med tillitsvalgte. Tydelig intern kommunikasjon og forutsigbarhet er svært viktig i omstillingsprosesser. For å forhindre unødvendig usikkerhet i 2021 så vi løpende informasjon og kommunikasjon som avgjørende for å sikre gode prosesser, også når det ikke forelå ny informasjon.

Måten omorganiseringen gjennomføres på, avgjør i stor grad hvordan den oppleves. Prosessen skal følge en strukturert plan som er i samsvar med lov- og avtaleverk, og som sikrer at aktiviteter gjennomføres i korrekt og hensiktsmessig rekkefølge. I overgangen til 2021 utarbeidet vi en håndbok for omorganisering for å bidra til åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning. Den gir informasjon om hvordan vi arbeider med å innplassere ansatte i ny organisering, og hvordan vi ivaretar ansattes rettigheter. Både hovedtillitsvalgte og hovedverneombud ble involvert i arbeidet med håndboken. I tillegg ble den drøftet med tillitsvalgte på sentralt IDF-møte, hvor også hovedverneombudet var til stede.

Et nytt organisasjonskart ble forhandlet fram sammen med de tillitsvalgte. Ny organisering trer i kraft 1. mai 2022. I desember 2021 slo vi fast at ingen ansatte ble overtallige som følge av omorganiseringen i denne fasen.

Likestilling og tilgjengelighet

Universell utforming (UU) handler om å gjøre noe tilgjengelig for alle, og om å utforme produkter og omgivelser slik at de kan brukes av alle. Statped prioriterer dette høyt. I 2021 fokuserte vi på at digitale tjenester skal oppfylle UU-krav. Derfor tekstet, synstolket og tegnspråktolket vi alle filmer, og vi brukte syns- og tegnspråktolk og direkteteksting på store arrangementer. Vi fikk gode tilbakemeldinger fra brukergrupper og ansatte som har stort utbytte av universell utforming.

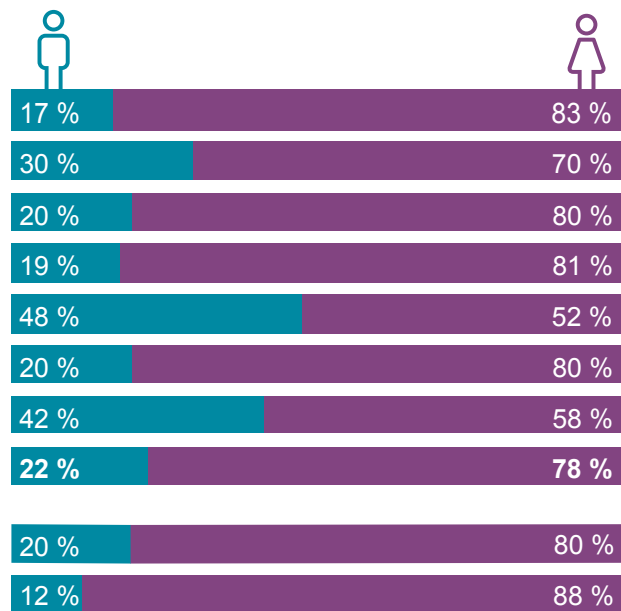
I Statpeds kommunikasjonsplattform la vi vekt på å oppfylle kravene til AA-tilgjengelighet, fastsatt i forskrift om universell utforming av IKT-løsninger. I overgangen til 2022 arbeidet vi også med å møte EUs webdirektiv (WAD).

Likestilling

Statped har en skjev kjønnsfordeling med et klart flertall kvinnelige ansatte. Gjennomsnittslønnen for kvinner og menn i Statped er tilnærmet identisk.

Vi ønsker en jevnere kjønnsfordeling og er oppmerksom på dette når vi tilsetter, men erfaringen tilsier at kvinner er overrepresentert innen våre fagområder.

I alle kunngjøringer om ledige stillinger i 2021 oppfordret vi alle kvalifiserte kandidater om å søke uavhengig av kjønn, alder, funksjonsevne, hull i CV-en, nasjonal eller etnisk bakgrunn.

Oversikten viser kjønnsfordelingen pr. 31.12.2021.

Toppleidelse (direktørgruppen) | 12
Mellomledelse (avd.ledere) | 37
Seniorrådgivere | 387
Rådgivere | 123
Konsulenter inkl. senior- og første- | 27
Undervisningspersonell | 26
Øvrige | 24

Totalt i virksomheten | 636

Midlertidig/vikariat | 15

Deltidsstilling | 42

Intern kompetanseutvikling

Strategisk kompetanseplan

Kompetanseplanen er knyttet til Statpedes målbylde frem til 2022. For å tilpasse kompetansearbeidet til mandatet og omstillingen reviderte vi planen noe i 2021. En større revisjon av Strategisk kompetanseplan skal gjennomføres i 2023.

I 2021 prioriterte vi følgende satsninger:

Lederutvikling

Vi gjennomførte seks ledersamlinger i 2021, de fleste digitalt. Temaet for samlingene var omstillingen og Statpedes nye mandat. Her jobbet vi med felles problemstillinger for å sikre forankring, involvering og et beslutningsgrunnlag å jobbe videre med. Tillitsvalgte og hovedverneombud deltok også.

Formidlingskompetanse

Kunnskapsformidling er en viktig del av Statpedes virksomhet, der mange ansatte har formidlingsoppgaver som del av sin hverdag. For å styrke formidlingskompetansen til de ansatte i Statped startet vi arbeidet med å utvikle en kompetansepakke.

To kursrekker ble utviklet:

Skriving for statped.no:

- E-læringsmoduler og digitalt klasseromskurs over to halve dager med egenarbeid mellom kursdagene.

Presentasjonsteknikk:

- E-læringsmoduler og klasseromskurs med øving på ulike presentasjonsteknikker. Deltakerne filmes, og hver enkelt får én time med coaching.

Kursene gikk flere ganger i løpet av 2021.

Tilbudet blir videreført i 2022, der ansatte som vil, kan få mulighet til å delta.

Introduksjonskurs for nytilsatte

Statped har i flere år gjennomført flere to-dagers introduksjonskurs for nytilsatte i året. Mål for kursene er å bygge en felles kultur fra start, og de har vært en viktig del av å ivareta nytilsatte. På grunn av covid-19-pandemien var det bare mulig å gjennomføre ett introduksjonskurs i 2021.

Årets fellesføringer

Arbeidet med inkluderingsdugnaden

Vi har praktisert en inkluderende rekrutteringsstrategi i mange år. I 2021 hadde sju av totalt 36 nytilsatte nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en. Det vil si at 19 % av nytilsatte var innenfor målgruppen for inkluderingsdugnaden, og Statped nådde dermed 5 %-målet for inkluderingsdugnaden i 2021.

Vi arbeider kontinuerlig med å forbedre rutiner og arbeidsformer for å fremme inkludering i rekrutteringen vår. I alle kunngjøringer av ledige stillinger oppfordrer vi kvalifiserte kandidater innenfor målgruppen for inkluderingsdugnaden om å søke. Når det er kvalifiserte søkere som oppgir at de har funksjonsnedsettelse som krever tilrettelegging, blir minst én kalt inn til intervju. Dersom det er kvalifiserte søkere som oppgir å ha hull i CV-en, blir også minst én av disse kalt inn til intervju.

FNs bærekraftsmål

Meld. St. 40 (2020–2021) *Mål med mening* er Norges handlingsplan for å nå bærekraftmålene innen 2030. Handlingsplanen ble lagt frem i juni 2021. Det har vært høringer, og foreløpig dato for vedtak er 5. april 2022.

FNs bærekraftsmål er en handlingsplan for å løse globale utfordringer som fattigdom, ulikhet og anstendig arbeid for alle. Med innsats for bærekraftig utvikling er det viktig at også marginaliserte grupper løftes. Et av hovedprinsippene i målene er at ingen skal utelates (Leaving no one behind).

Statpeds samfunnsoppdrag er å bidra til at barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov gis muligheten til å mestre egne liv og være aktive deltakere i utdanning, arbeid og samfunnsliv på lik linje med andre. For Statped er særlig bærekraftsmål 4 viktig. Målet handler om å sikre inkluderende, rettfærdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle. Sårbare grupper og elever med funksjonsnedsettelse fremheves i delmål 4.5 og delmål 4.a.

Ansettelses	2019	2020	2021
Nyansettelser totalt	113	31	36
Nyansatte i målgruppene	9	3	7
Andel nyansatte med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en	8,0 %	10,0 %	19 %

Delmål 4.5:

Innen 2030 avskaffe kjønnsforskjeller i utdanning og opplæring og sikre lik tilgang til alle nivåer innenfor utdanning og yrkesfaglig opplæring for sårbare grupper, inkludert personer med nedsatt funksjonsevne, urfolk og barn i utsatte situasjoner.

Delmål 4.a:

Etablere og oppgradere utdanningstilbud som er barnevennlige, og som ivaretar hensynet til kjønnsforskjeller og til personer med nedsatt funksjonsevne og sikrer trygge, ikke-voldelige, inkluderende og effektive læringsmiljø for alle.

Bevissthet om *Barnekonvensjonen* har vært spesielt vektlagt i tjenesteytingen vår i 2021. Barnets beste og barnets stemme er et viktig prinsipp i arbeidet vårt med brukere. Brukerens stemme i tjenesteytingen vår har vært et viktig satsningsområde for oss. Dette året har vi arbeidet kontinuerlig for å få med faglige vurderinger med brukerperspektiv i rapporter, logger, aktiviteter og samarbeidsavtaler.

Én av Statpeds kjerneoppgaver er å sikre lik tilgang for alle til utdanning og opplæring. Vi er også skoleeier for Diamanten skole for elever med døvblindhet. Skolen er en del av det statlige spesialpedagogiske opplæringstilbudet som skal bidra til at barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov får mulighet til å være aktive deltakere i egen læring og utvikling.

Gjennom prosjektet *Leave no child out: building inclusive, equitable and quality preschool and general education systems for children in Georgia* samarbeider Utdanningsdepartementet i Georgia, UNICEF Georgia og Statped. Vi skal i hovedsak bidra med kompetanse for å bygge et spesialpedagogisk støttesystem i Georgia. Så skal vi bidra med kapasitets- og kompetansebygging i det nye støttesystemet.

Bærekraftsmål 10 og 3 har også elementer som er viktige i Statpeds arbeid:

- **Bærekraftsmål 10** handler om å redusere ulikhet i og mellom land. Og delmål 10.2 sier: Innen 2030 sikre myndiggjøring og fremme sosial, økonomisk og politisk inkludering av alle, uavhengig av alder, kjønn, funksjonsevne, rase, etnisitet, nasjonal opprinnelse, religion eller økonomisk eller annen status.

- **Bærekraftsmål 3:** God helse og livskvalitet. Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.

Ressurser vi har utarbeidet i 2021 rundt bærekraftmålene:

- Nettressurs på tegnspråk om FNs menneskerettighetsdag 10. desember: Ressursen kan brukes både i grunnskole og videregående opplæring. Den viser hva som er gjort for å sikre menneskers rettigheter, hvilke utfordringer som gjenstår, og hvor viktige disse rettighetene er for fremtiden.
- Nettressurs på tegnspråk om den internasjonale kvinnedagen 8. mars: Ressursen kan brukes både i barne- og ungdomsskolen. Ressursen spør: Trengs det fortsatt handling for å få likestilling mellom menn og kvinner? Hvordan er kvinners og jenters rolle i ulike samfunn? Hva ønsker FN å oppnå med bærekraftsmål nr. 5: Likestilling mellom kjønnene?

Andre føringer

Læringer

I 2021 ble Statped godkjent som lærebedrift i IKT-servicefaget og mediegrafikerfaget. Fra tidligere (2019) er vi godkjent som lærebedrift i kontor- og administrasjonsfaget. Vi er tilknyttet opplæringskontoret OK stat.

Pr. 31. desember 2021 hadde vi tre lærlinger; én i mediegrafikerfaget og to i kontor- og administrasjonsfaget. Vi inngikk også kontrakt med en lærling i IKT-servicefaget med oppstart august 2021, men etter ønske fra lærlingen ble kontrakten avsluttet i november 2021. I løpet av 2021 tilbød vi dessuten yrkesfaglig praksis til to elever i videregående opplæring.

Håndtering av covid-19-pandemien Beredskap

Statped brukte planverket for kriseberedskap for å håndtere covid-19-pandemien. Vi evaluerte og risikovurderte løpende, og beredskapen organiserte vi i én nasjonal og fire regionale beredskapsgrupper. Toppledelsen var nasjonal beredskapsgruppe og hadde stort sett ukentlige beredskapsmøter. De regionale beredskapsmøtene fulgte opp føringer fra den nasjonale beredskapsgruppen. Informasjon om endrede smitteverntiltak og konsekvenser for hjemmekontor, praksis rundt skole- eller barnehagebesøk, utredninger på kontorsteder, skole- og opplæringsaktiviteter, kursvirksomhet med mer ble lagt ut fortløpende på intranettet vårt, tilpasset både nasjonal og lokal smittesituasjon.

Antall lærlinger i Statped pr. skoleår

2018–19	2019–20	2020-21
0	2	2

Oppfølging av ansatte i tider med hjemmekontor

Flere perioder i 2021 med begrensede fysiske møter og usikkerhet rundt å planlegge og gjennomføre aktiviteter og tiltak overfor brukere og samarbeidspartnere var belastende for ansatte. Vi var også oppmerksomme på hvordan mer digitalt arbeid kan påvirke arbeidsmiljø, kreativt samarbeid, oppgaveløsning/samhandling, felles kulturbygging, forhold mellom ansatte og mellom ansatte og ledere samt mottak av nytilsatte.

I 2021 økte vi fokuset på systematiske arbeidsmiljøtiltak og lederoppfølging av ansatte, særlig i perioder med arbeid hjemmefra.

En arbeidsgruppe som bestod av hovedverneombud, tillitsvalgte og strategisk stab lagde en idébank med tiltak for å styrke det sosiale arbeidsmiljøet. Listen over tiltak gjorde det enklere for ledere og ansatte å sette i verk aktiviteter på tross av restriksjoner. Vi endret retningslinjene for trening i arbeidstiden for å legge til rette for mer fysisk aktivitet. Vi oppfordret også til felles organisert aktivitet med én eller flere kolleger.

Ekstra tiltak overfor de sårbare barna (Corona Task Force)

Etter nedstengningen av Norge 12. mars 2020 snudde vi oss rundt for fortsatt å være nær og tilgjengelig for PPT, lærere og elever som strevde med hjemmeskole og digital undervisning. For å bidra mer målrettet nedsatte vi en hurtigarbeidende gruppe tidlig på vårparten, «Corona Task Force». Gruppen foreslo og gjennomførte konkrete tiltak for å møte utfordringer vi etter hvert visste at barn/unge slet med når hele eller deler av opplæringen foregikk hjemmefra med digital fjernundervisning. Derfor styrket vi Statpedes *Spør oss*-tjeneste og tilbød temabaserte videomøter med faglige spørsmål og drøftinger. Målgruppen var PPT, ansatte i barnehager og skoler samt foreldre. I forkant løftet vi frem nettmøtene på statped.no og i sosiale medier.

Læringspunkter

- Beredskapsarbeidet i etaten fungerte tilfredsstillende, og beredskapsplanen var et nyttig styringsverktøy for å håndtere pandemien.
- Pandemien økte bruken av digitale arbeidsformer internt og eksternt. Vi hadde økt bruk av digitale verktøy i tjenesteytingen som mål allerede før pandemien. Dermed kunne vi nå flere brukere. Samtidig ønsket vi å redusere noe av reisebelastningen for rådgiverne. Vi erfarte at digitale løsninger gir økt fleksibilitet i tjenestetilbudet, men har begrensninger når det gjelder kvalitet på observasjoner, samtaler og utprøvinger i særlig komplekse saker. Dermed må vi hele tiden vurdere hvilke tjenester vi kan tilby digitalt, og hvilke som fordrer at vi er fysisk til stede.
- Når nye og uventede situasjoner inntreffer, krever det at Statped er i beredskap for å bruke kunnskap og erfaringer på nye måter. Til tross for mye velvilje, kreativitet og innsats blant ansatte som deltok i «Corona Task Force»-arbeidet, må vi likevel vurdere om vi har gode nok systemer og en kultur for å snu oss raskt nok rundt og tilpasse tjenestetilbudet vårt når situasjonen fordrer det.

Sikkerhet og beredskap

Beredskap

I 2021 erfarte vi at beredskapsplanen er godt etablert i Statped, og at retningslinjene våre for sikkerhet og beredskap ble fulgt opp i alle enheter. Beredskapsarbeidet i etaten fungerte tilfredsstillende i løpet av året.

Diamanten skole fulgte bestemmelser og beredskapsnivå i nasjonale og lokale smittevernråd/-påbud for skoler, samt råd fra kommuneoverlegen i Oslo. Undervisning av elever med døvblindhet medfører høy grad av fysisk/taktil kontakt. I tillegg er mange elever ekstra sårbare for smitte, og flere er i risikogruppen. Det gjorde at smittevernbehovet var høyere enn ved andre skoler.

I 2021 gjennomførte vi en sentral kriseøvelse i direktørgruppen. En enkelthendelse sentralt utviklet seg til en omdømmekrise nasjonalt. Vi gjennomførte øvelsen digitalt for første gang. Det var en nyttig erfaring også med tanke på landsdekkende organisering av hele etaten i 2022. Vi vurderte øvelsen som realistisk og oppsummerte forbedringspunkter. I tillegg gjennomførte vi kriseøvelse i én av regionene. Den dreide seg om brudd på taushetsplikt og personvern, valgt fra Risiko og Sårbarhetsanalysen (ROS).

Begge øvelsene trente oss i å utøve roller i krisestab, forestå aksjoner og bruke beredskapsplanen.

Informasjonssikkerhet og personvern

Statped arbeidet systematisk med informasjonssikkerhet og personvern i 2021. I løpet av året ble det meldt om 28 avvik. De fleste handlet om rutinebrudd. Hvert avvik ble fulgt opp, og overordnede tiltak ble vurdert i Statpeds direktørmøte.

Det ble viktig å sørge for at alle ansatte hadde tilstrekkelig kompetanse og bevissthet om informasjonssikkerhet. Blant annet tok vi inn «informasjonssikkerhet på hjemmekontor» i årshjulet for mai og desember.

Vi prioriterte arbeid med driftssikre systemer og sikker håndtering av opplysninger. Lovpålagt protokoll over systemer som behandler personopplysninger ble fortløpende oppdatert. Vi utarbeidet også handlingsplan for informasjonssikkerhet og personvern ut fra den nye veiviseren fra Digitaliseringsdirektoratet, og vi vil fortsette dette arbeidet i 2022.

Statped er med i KDs nettverk for personvernombud fra underliggende etater. En aktuell sak i 2021 var Datatilsynets vurdering av personvernkonsekvens (DPIA) ved bruk av Facebook. Kommunikasjonsstaben startet arbeidet med å vurdere tiltak sammen med personvernombudet i Statped.

Arbeid med et sikkert system for å lagre digitale mediefiler fortsatte i 2021. Å utvikle en ny løsning for å forvalte mediefiler krever nyutvikling av komponenter og tekniske grensesnitt. Dette viste seg å være mer komplisert enn først antatt. Funksjonene ble ferdig utviklet i løpet av 2021, men testene avdekket behov for nødvendige endringer. Statped jobbet sammen med ekstern utvikler for å ferdigstille løsningen. Prosessen er blitt kraftig forsinket, men vi overholder budsjett og krav til kvalitet i løsningen.

Vi gjorde tekniske tiltak for å forbedre sikkerhet og stabilitet i det interne datanettverket. Alle kontorsteder i Statped er blitt koblet til Forskningsnett fra Uninett.

I 2021 ble det ikke meldt om avvik som var så alvorlige at det var nødvendig å melde dem videre til Datatilsynet.

Del V

«For å ivareta og videreutvikle små og sårbare fagområder vil Statped arbeide for å identifisere nye, relevante samarbeidsparter»

Vurdering av fremtidsutsikter

Strategi 2023–2027

Omstillingen i Statped 2020–2024 handler om å tilpasse virksomheten vår til en arbeidsdeling mellom stat og kommune/fylkeskommune som bringer kompetanse og tjenester tettere på barn og elever med behov for spesialpedagogisk støtte. Statpeds bidrag skal konsentrere seg om å støtte kommuner slik at barn og elever med behov for individuell og særlig omfattende tilrettelegging får den bistanden de har behov for. Fokuset vårt i første del av omstillingen handler om å tilpasse virksomheten til et vesentlig lavere bevilgningsnivå, en landsdekkende organisering og et spissere mandat. Mye handler om hva som ligger utenfor mandatet vårt, hva vi skal slutte med eller effektivisere, og hvilke føringer Meld. St. 6 (2019–2020) og den årlige styringen legger for virksomheten. Men å styre fag- og tjenesteutviklingen vår på dette grunnlaget vil være å styre ved å se «i bakspeilet».

Hvordan vanskebildet, innholdet i tjenestene og kompetansen og kapasiteten som Statped må bevare, vil utvikle seg de neste fem til ti årene, vil avhenge av en rekke andre faktorer enn arbeidsdelingen i sektor;

- Vil det komme nye og mer komplekse vanskeområder?
- Hvordan vil behovene utvikle seg innenfor kjente vanskeområder?
- Vil det bli flere eller færre barn og elever med behov for omfattende og særlig kompetansekrevende bistand?
- Vil nyankomne til Norge øke eller endre behovene for tilrettelegging?
- Hva vil forskning og fagutvikling tilføre av ny kunnskap, og hvordan vil det påvirke arbeidsmetoder og bidrag inn mot målgruppene våre?
- Vil ny teknologi og universell utforming endre behovene?
- Hvordan vil utdanningssystemet utvikle ambisjonene sine for elever med særskilte behov?

- Og hvordan vil førstelinjen (barnehager og skoler) og andrelinjen (PPT og andre kommunale støttetjenester) utvikle bidragene sine til disse elevgruppene?
- Vil andre aktører kunne levere tjenester til de samme målgruppene?

Høsten 2022 vil vi starte arbeidet med å etablere et kunnskapsgrunnlag og utvikle scenarier for å regissere strategiarbeid i 2023. Statpeds tette samarbeid med PPT og laget rundt barnet, UH-sektoren, Statsforvalteren og andre statlige direktorater og etater gir oss en unik posisjon til å vurdere og utvikle fremtidsbilder og fagstrategi. Kontakten vår med brukerorganisasjoner og vårt eget ungdomspanel kan tilføre viktige erfaringer og kunnskap til arbeidet. Strategiarbeidet skal handle om hvordan vi må jobbe for å styrke evnen vår til å forstå og agere i takt med samfunnsutviklingen.

I den nye organisasjonsmodellen som trer i kraft 1. mai 2022, har vi prioritert å etablere kapasitet til å utvikle og modne vår egen evne til å jobbe med disse viktige fremtids-spørsmålene. Å systematisere samarbeidet med andre aktører i sektor og internasjonalt blir viktig. Vi må sammenfatte det vi erfarer «stykkevis og delt» i arbeidet vårt, som samlet sett kan øke forståelsen vår for behovene til

målgruppene våre – og styrke kvaliteten på innspill til departementets arbeid og politikk-utvikling. Det vil kreve et Kompetanseløft hos oss selv, der vi også må lære av andre statlige aktører, særlig Utdanningsdirektoratet.

Tjenester «øverst i trekanten»

I Meld. St. 6 (2019–2020) ble det presentert en modell som dannet grunnlag for tenkning om arbeidsdeling i sektor. Statpeds bidrag skal konsentreres om laget øverst i trekanten. I arbeidet vårt fremover må vi utvikle en dypere forståelse for hvordan den delen av støtte-systemet som vi har ansvar for, bør utvikle seg, og hvordan vi får det til å henge godt sammen med andre aktørers bidrag.

Med mål om å spesialisere kompetansen vår inn mot ulike behov hos målgruppene i kommuner og fylkeskommuner, organiserer vi oss i tre divisjoner for henholdsvis barnehage, barnetrinn og ungdomstrinn/ videregående/ voksne. Ambisjonen er å spisse kompetansen vår både innenfor ulike fagområder (sansetap syn/hørsel, sammensatte lærevansker, ervervet hjerneskode, språk/tale, ASK med videre) og innenfor ulike alderstrinn.

En vesentlig del av Statpeds oppdrag er knyttet til opplæring (heltidsopplæring for elever med medfødt døvblindhet og deltidsopplæring

for grunnskoleelever som har opplæring i tegnspråk) og til læremiddelutvikling og -produksjon. Her vil ikke trekanten være så vesentlig fordi lovfestede rettigheter gjelder elever uavhengig av hvilket behov for spesialpedagogisk støtte de har. Kompetansen i den tjenesteytende delen av virksomheten og i opplæring og læremiddelutvikling bidrar imidlertid på tvers i organisasjonen. Det vil derfor være viktig fremover å sikre et felles faglig ståsted i hele organisasjonen.

Effekter av omorganiseringen

En positiv effekt av omorganiseringen er at alle tjenester fra Statped nå blir landsdekkende. Tjenestene blir mer likeverdige, og vi kan arbeide mer enhetlig i hele landet. Omfattende omorganisering, økt fjernledelse og mindre bevilgninger gjør at vi kan få redusert kapasitet i omstillingsperioden. Med ny organisering kan fjernledelse by på utfordringer for arbeidsmiljøet. Det kan også redusere muligheten til å delta og drøfte med kolleger og ledere på likeverdig grunnlag. Derfor må vi identifisere og utvikle kompensierende tiltak og jobbe kontinuerlig med delingskultur.

Omstillingen gjør at vi skal bli færre. Samtidig skal vi beholde og videreutvikle spesialisert fagkompetanse og tilpasse tjenester til behov som brukere, kommuner og fylkeskommuner har. Statpeds styrke er spisset fagkompetanse. Vi trenger å systematisere og gjøre kunnskapen tilgjengelig innenfor fagområdene våre, samt samle og systematisere erfaringer.

Våre samarbeidspartnere

I 2021 har vi samarbeidet godt med Udir om grenseoppganger. For å støtte barnehage- og opplæringssektoren på en egnet måte, er det nødvendig at Udir og Statped samarbeider og fremstår samordnet og helhetlig. I 2022 må vi videreutvikle dette samarbeidet.

I det kommende året blir det viktig å samarbeide og utarbeide avtaler med spesialisthelsetjenesten. Vi må ha tydeligere rammer for hvordan samarbeidet skal praktiseres, og hvem vi skal yte tjenester til.

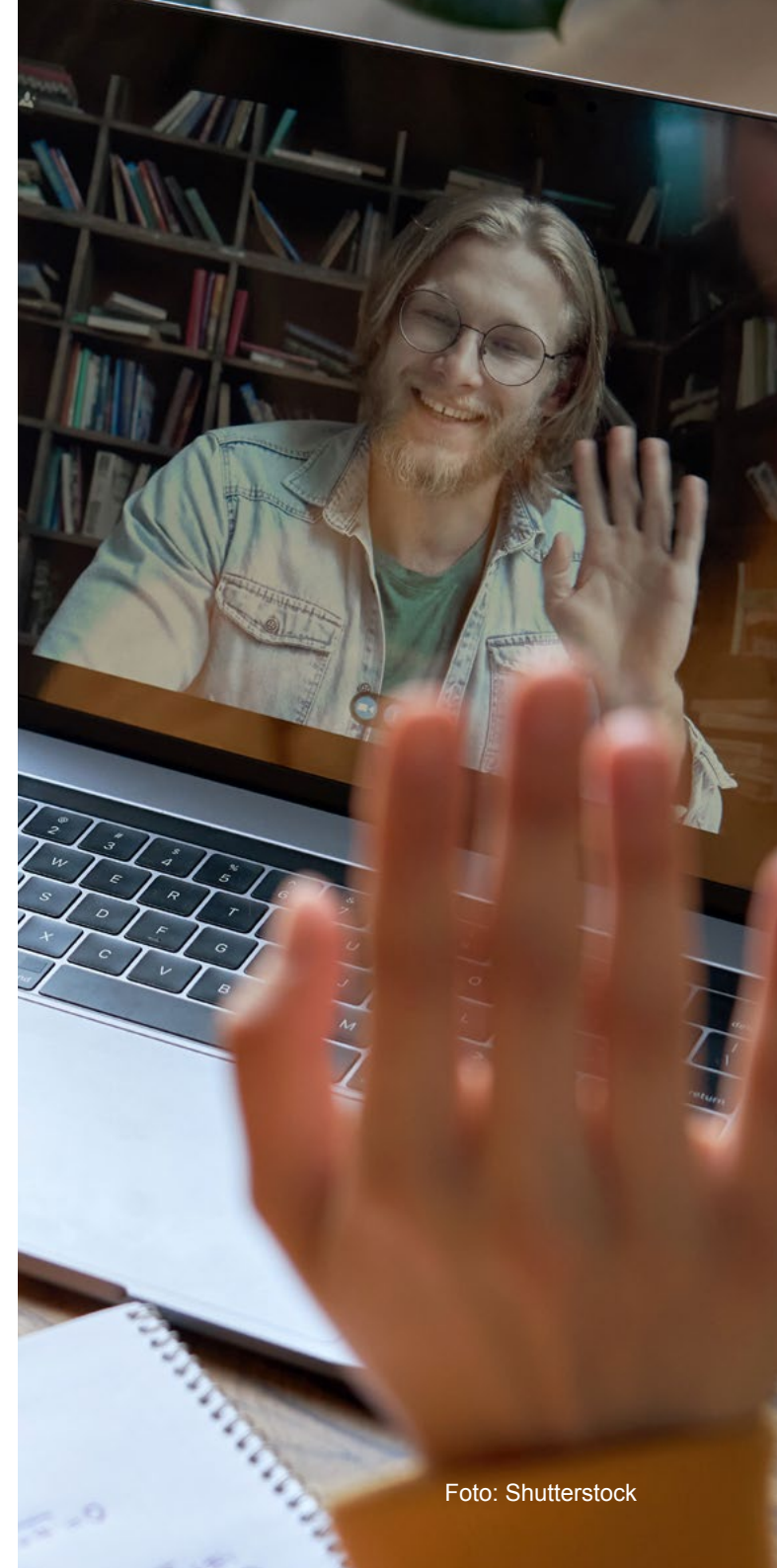
Statped må etablere varige samarbeid med kommuner, fylkeskommuner og Statsforvalteren. I enkelte regioner har vi ulike kompetansenettverk, PPT-ledernettsverk og faste møtepunkter med Statsforvalteren. De ulike nettverkene arbeider med å tydeliggjøre kompetansebehov i hver enkelt kommune. Et viktig tiltak er å legge til rette for samarbeid lokalt med Statped som landsdekkende virksomhet.

Vi skal samarbeide med Senter for spesialpedagogisk forskning og inkludering (SpedAims). Oppgaven vår blir å komme med forslag som ivaretar forskning og utvikling av spesialpedagogisk kunnskap på avgrensede fagområder og innenfor små brukergrupper. Det er en risiko for at prosjektene i hovedsak konsentrerer seg om grupper med høyfrekvente vansker, og i liten grad om lavfrekvente vansker.

Små og sårbare fagområder

Skal kommunene lykkes med å skape et likeverdig og inkluderende opplæringstilbud for alle barn og elever, må den spesialpedagogiske kompetansen styrkes. Statped bidrar betydelig til kompetanseløftet. Vi er likevel bekymret for om kompetanseløftet klarer å møte kompetansebehovet som kommunene har, når Statped bare skal bistå i de mest komplekse sakene etter at omstillingsperioden er over.

Spisskompetansen disse fagområdene representerer, er ofte vanskelig for kommunene å ivareta selv fordi de ikke klarer å rekruttere eller vedlikeholde kompetanse over tid. Innholdet i grunnutdanningene for yrker i utdannings- og velferdssektoren, samt universiteter og høgskoler sitt etter- og videreutdanningstilbud, må i større grad møte det reelle kompetansebehovet i kommunene innenfor små og sårbare fagområder.

Vi er kjent med at flere universiteter har vansker med å drifte enkelte spesialpedagogiske utdanninger. Blant annet er logopedistudiet i Tromsø vurdert nedlagt, der fakultetsstyret mener fagmiljøet knyttet til programmet er for lite. I tillegg er nasjonale syns- og audiopedagogiske utdanninger små og usikre. Det er et generasjonsskifte innenfor fagområdet syn som gjør at Norge om kort tid ikke har personer med spisskompetanse innenfor synspedagogikk. Den synsfaglige kompetansen utenfor Statped er svært marginal. Dette skyldes delvis at vi har svært få utdanningstilbud innen synspedagogikk i Norge, og at rekrutteringsgrunnlaget dermed blir svakt.

Det er stor mangel på tegnspråkkompetanse i barnehager og skoler. Også Statped har utfordringer med å rekruttere medarbeidere til deltidsopplæringen som ivaretar kompetansekrav til lærere som skal undervise i tegnspråk.

For å ivareta og videreutvikle små og sårbare fagområder vil Statped arbeide med å identifisere nye, relevante samarbeidspartnere. Dessuten vil vi etablere gode samarbeidsrelasjoner til fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt.

Digital tjenesteyting

I 2022 skal Statped levere god digital tjenesteyting, slik vi gjorde i 2021.

Noen av brukerne våre med kombinerte sansetap og døvblindhet, sterkt nedsatt syn, komplekse sammensatte vansker og tegnspråk som førstespråk, har i mindre grad forutsetninger for å nyttiggjøre seg av digitale verktøy. Hvilke tjenester vi bør gi digitalt, og hvilke som krever at vi er fysisk til stede i kommunen, må vi vurdere jevnlig. For å levere treffsikre tjenester må vi være oppdatert på teknologiske verktøy som kan bidra til digital samhandling både internt og eksternt. Vi må legge vekt på hvilke plattformer samarbeidspartnere våre bruker. Samtidig må vi ivareta universell utforming og personvern.

Digitalisering har på mange områder økt tilgjengeligheten til dialog og tjenester, gjort oss mer effektive, gitt læringsutbytte til flere, og kan være med på å styrke inkludering. Digital tjenesteyting har gitt kortere saksbehandlings- og ventetid. Internt har erfaringene gjort oss mer innovative, fleksible og bevisste på hva brukere og samarbeidspartnere behøver, og hvilke tilpasninger det fordrer av oss.

Del VI

Regnskap 2021

Ledelseskommentar

årsregnskap 2021

Statpeds hovedmål i 2021

- Barnehage- og skoleeiere får målrettede tjenester på det spesialpedagogiske området.
- Barnehage- og skoleeiere har ansatte med kunnskap og kompetanse som fremmer utvikling og inkludering.

Statped ble organisert som en nasjonal etat 1. januar 2013. Etaten er organisert i fire regioner og med flere landsdekkende enheter; avdeling for læringsressurser og teknologi, landsdekkende faglig enhet, landsdekkende administrativ enhet og avdeling for FoU. Til etatens ledelse er det knyttet to staber, Strategisk stab og Kommunikasjonsstaben. Direktøren og den strategiske staben er plassert i Oslo, mens øvrige enheter har ansatte i hele landet. Statped er et ordinært statlig forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, slik det framgår av prinsippnoten til årsregnskapet. Årsregnskapet utgjør del VI i årsrapporten for 2021 fra Statped til Kunnskapsdepartementet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet, samt Virksomhet- og økonomiinstruks i Statped fra Kunnskapsdepartementet. For inntekter knyttet til kapittel 3230 post 01 beregnes

dekningsbidrag i tråd med retningslinjer fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) i brev av 29. mai 2006, og rundskriv F-035-02 Nytt reglement om forvaltning av eksternt finansiert virksomhet ved universiteter og høyskoler og om disse institusjonenes samarbeid med andre rettssubjekt, utarbeidet av Utdannings- og forskningsdepartementet 20. desember 2002. Statped følger disse retningslinjene så fremt ikke den enkelte avtale med oppdragspartnerne spesifikt legger andre forutsetninger til grunn (slik rundskrivet også gir mulighet for).

Inntekter fra eksternt finansierte oppdrag som Statped påtar seg, skal benyttes i henhold til de krav som avtales med ekstern oppdragsgiver. Det skal inngås avtale knyttet til hvert enkelt oppdrag.

Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Statpeds disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

«Omstillingen betyr at Statped skal omorganiseres fra regionstruktur til landsdekkende organisering»

Vurderinger av vesentlige forhold

Omstilling og omorganisering

I 2020 fikk Statped nytt mandat som følge av Meld. St. 6 (2019–2020). Et viktig nasjonalt tiltak i meldingen er gjennomføringen av kompetanseløftet, som skal sikre kompetanse i kommuner og fylkeskommuner. Omstillingen betyr at Statped skal omorganiseres fra regionstruktur til landsdekkende organisering. Omstillingen som helhet skal gjennomføres fra 2020 til 2024, og i denne perioden skal tildelingen kuttes med 155 millioner kroner. Statped har valgt å organisere arbeidet med et omstillingssekretariat som koordinerer de ulike prosjektene.

Covid-19

Restriksjoner og effekter av smittevern i forbindelse med covid-19-pandemien har hatt konsekvenser for sektor og dermed også for Statpeds aktiviteter. Spesielt har vi også i 2021 måttet redusere reiseaktiviteter og endre og avlyse konferanser og kurs for samarbeidspartnere og brukere så vel som interne samlinger og kompetansetiltak. Disse kostnadsreduksjonene bidrar både til faseforskyvninger og direkte innsparinger. Sammenlignet med 2019, som var forrige normalår, har vi ca. 26 millioner kroner i kostnadsreduksjon på disse områdene. Det har vært noen ekstrakostnader som følge

av pandemien. Først og fremst på grunn av forsterket renhold på kontorstedene og innkjøp av tester, munnbind og håndsprit.

Samlet mindreforbruk (Note B)

I 2021 har Statped en samlet tildeling på utgiftssiden på 726,8 millioner kroner. Staten har regnskapsført 644,1 millioner kroner på de samme budsjettkapitlene. Staten har en netto mindreutgift på post 01 på 64,454 millioner kroner (om lag 9,9 % av årets tildeling på posten) og post 45 på 2,312 millioner kroner. Mindreutgiftene på post 45 er søkt overført til 2022. I tillegg er det søkt om overføring av 5 % av bevilgingen på post 01, noe som tilsvarer 31,076 millioner kroner.

Årsakene til mindreutgiftene er som nevnt knyttet til konsekvenser av covid-19-pandemien i tillegg til faseforskyvninger i forbindelse med blant annet ombygging og oppgradering på flere kontorsteder, samt forsinkelser i leveranser i omstillingsprosjektene der kostnadene til omstilling i stor grad forskyves til 2022.

Det har i tillegg fortsatt vært høy turnover i 2021, og vi hadde pr 31. desember 42 færre årsverk enn på samme tid i 2021. For å forberede etaten på varslede reduserte tildelinger fram til og med 2024 er det innført streng styring av lønnsbudsjettet og vurdering av alle utlysninger.

Etatens driftskostnader

– lønn og husleie (note 2 og del av 3)

Kostnadene til lønn (netto inkludert refusjoner) og husleie på til sammen 535 millioner kroner utgjør 81 % av etatens samlede kostnader på postene 01 og 21.

Statped som kompetanseorganisasjon forventer at lønns- og husleiekostnadenes andel vil være relativt høy også i fremtiden.

Kjøp av fremmede tjenester og konsulenttjenester, arrangements- og reisekostnader og utstyrsanskaffelser (note 3)

Det er totalt noen mindre endringer i ovennevnte kostnadsgrupper fra 2020 til 2021. Det ble i disse gruppene regnskapsført 46,1 millioner kroner i 2021 mot 43,3 millioner kroner i 2020.

Det er en økning i kjøp av fremmede tjenester og konsulenttjenester fra 2020 til 2021 på om lag 6 millioner kroner. Dette skyldes i stor grad økt bruk av konsulenter i forbindelse med omstillingsprosjektene. Som nevnt over skal omstillingen pågå fram til og med 2024, og det er noe forsinkelser i prosjektene slik at kostnadene også fremover vil være relativt høye.

Etaten arrangerer vanligvis fire nasjonale konferanser. Statpedkonferansen fokuserer på fagutvikling og ny viten på det spesialpedagogiske feltet. Lederkonferanse for PPT ser på hvordan kommune og stat samhandler om tjenester. Konferanse for læremiddel- og teknologiutvikling løfter fram spesialpedagogisk bruk av ny teknologi. I tillegg arrangerer vi en brukerkonferanse. Den er en del av Statpeds arbeid med brukermedvirkning, som gjennomføres på alle nivå i etaten, og som har som mål at brukernes opplevelser og vurderinger skal bidra til tjenesteutviklingen i etaten.

Som følge av covid-19-pandemien har de nasjonale konferansene i 2021 i stor grad blitt arrangert digitalt, noe som har medført fortsatt lave kostnader.

Statped gjennomfører også vanligvis mange kurs for å spre kompetanse til sektor, samarbeidspartnere og brukere og deres familier. Pandemien har ført til at mange av kursene også i 2021 har blitt avlyst, gjennomført digitalt eller redusert.

Statped skal gi lik tilgang til tjenester til alle kommuner og fylkeskommuner. Det medfører vanligvis en utstrakt reisevirksomhet for våre ansatte. Reisekostnadene er ytterligere redusert sammenlignet med 2020.

Vi forventer en mer normal situasjon i 2022, noe som vil medføre at reisekostnadene vil øke igjen, men antakelig ikke opp mot nivået vi hadde i siste normalår, det vil si i 2019.

Mellomværendet med statskassen utgjorde 21,8 millioner kroner pr. 31. desember 2021. Oppstillingen av artskontorrapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld differansen består av. Det er i tillegg balanseført 6,3 millioner kroner.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Statped. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d, men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2022. Beretningen er unntatt offentlighet fram til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen, men vil bli publisert på statped.no så snart dokumentet er offentlig.

Oslo, 12. mars 2022

Annemarie Bechmann Hansen
direktør

Prinsippnote

Årsregnskap for Statped er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten, fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 5. november 2015.

Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og tilleggskrav fastsatt av Kunnskapsdepartementet i Hovedinstruks for økonomiforvaltningen i Statped og i tildelingsbrevet for 2021.

Deler av Statpeds virksomhet finansieres gjennom eksterne oppdragsinntekter. Oppdragene inntektsføres over kap. 3230 post 01, og utgiftene for oppdragene føres på kap. 0230 post 21. Inntekter og utgifter for oppdrag skal være i balanse. For oppdrag inngås det avtaler med oppdragsgivere. Oppdragene er ofte flerårige, og bevilgning for aktiviteter som skal gjennomføres i et annet budsjettår, balanseføres ved årsavslutningen. Utgifter til administrasjonskostnader dekkes gjennom beregning av overhead. Det er utarbeidet en intern rutine for å følge opp oppdrag.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene i punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a. Regnskapet følger kalenderåret
- b. Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c. Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d. Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5. Sumlinjen Netto rapportert til bevilgningsregnskapet er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Statped, som ordinært forvaltningsorgan (bruttobudsjettet virksomhet) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Alle tall er i hele kroner.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet.

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Statped har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som etaten har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Statped står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen Samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev fra Kunnskapsdepartementet og tillegg til tildelingsbrev for hvert kapittel/post.

Statped har mottatt fullmakt til å belaste kapittel/post 0220 21 – Tilrettelegging av prøver og eksamen, fra Utdanningsdirektoratet.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten, og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsrapporteringen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter, og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall som Statped har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Etaten har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen.

Note 8 til artskontorrapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering, 31.12.2021

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2021	Merutgift (-) og mindretgift
0222	Statlige skoler, driftsutgifter	01			25 549 000	25 618 915	-69 915
0222	Større utstyrsinnkjøp og vedlikehold	45			337 000	199 334	137 666
0230	Driftsutgifter	01			651 121 000	580 337 989	70 783 011
0230	Spesielle driftsutgifter	21			35 995 000	26 512 722	9 482 278
0230	Større anskaffelser og vedlikehold	45			11 857 000	9 545 179	2 311 821
0220	Utdanningsdir. – Spesielle driftsutgifter	21			1 926 000	1 926 000	
Sum utgiftsført					726 785 000	644 140 139	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2021	Merutgift (-) og mindretgift
3222	Salgsinntekter	02			651 000	1 099 678	448 678
3230	Oppdragsinntekter	01			35 995 000	2 612 722	-9 482 278
3230	Salgsinntekter	02			11 064 000	5 465 265	-5 598 735
5309	Tilfeldige inntekter	29			0	825 967	
5700	Arbeidsgiveravgift	72			0	55 145 639	
Sum inntektsført					47 710 000	89 049 270	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						555 090 869	

Kapitalkontoer

60093501	Norges Bank KK/innbetalinger					64 121 670	
60093502	Norges Bank KK/utbetalinger					-621 522 196	
702962	Endring i mellomværende med statskassen					2 309 657	
Sum rapportert						0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

		31.12.2021	31.12.2020
xxxxxx	[Aksjer]	0	0
702962	Mellomværende med statskassen	-21 801 261	-24 110 918

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter (gjelder både for utgiftskapitler og inntektskapitler).

Se Note B: *Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år* for nærmere forklaring.

Note A: Forklaring av samlet tildelingsutgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
022201	0	25 549 000	25 549 000
022245	0	337 000	337 000
023001	29 601 000	621 520 000	651 121 000
023021	0	35 995 000	35 995 000
023045	2 179 000	9 678 000	11 857 000
022021	0	1 926 000	1 926 000

Note B: Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter/ mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Fullmakt til å overskride bevilgning med overtid, reisetid og timelønn for nov. 2020*	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
022021		0		0					0	[5% av årets tildeling i note A]	0
022201		-69 915		-69 615	448 768				378 853	[5% av årets tildeling i note A]	378 853
022245	– kan overføres	137 666		137 666					137 666	[Sum årets og fjorårets tildeling]	137 666
023001		70 783 011	-740 000	70 043 011	-5 598 735	0			64 444 276	[5% av årets tildeling i note A]	31 076 000
023021	– kan nyttes under post 01	9 482 278		9 482 278	-9 482 278				0		0
023045	– kan overføres	2 311 821		2 311 821					2 311 821	[Sum årets og fjorårets tildeling]	2 311 821
xxxx70				0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		Ikke aktuell		
xxxx75	– overslagsbevilgning			0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		Ikke aktuell		

* Maksimalt beløp som kan overføres, er 5 % av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet «kan overføres». Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2021

	Note	2021	2020
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	26 290 818	24 575 291
Salgs- og leieinnbetalinger	1	6 386 846	7 724 885
Andre innbetalinger	1	400 000	245 000
Sum innbetalinger fra drift		33 077 664	32 545 176
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	464 339 543	487 893 426
Andre utbetalinger til drift	3	159 499 491	162 553 489
Sum utbetalinger til drift		623 839 034	650 446 915
Netto rapporterte driftsutgifter		590 761 370	617 901 738
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	241
Sum investerings- og finansinntekter		0	241
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	20 294 851	28 314 426
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	6 254	1 911
Sum investerings- og finansutgifter		20 301 105	28 316 338
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		20 301 105	28 316 097
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	0	0
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	0	0
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		825 967	847 950
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		55 145 639	58 095 767
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		0	0
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler		-55 971 606	-58 943 717
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		555 090 869	587 274 118
Oversikt over mellomværende med statskassen **			
Eiendeler og gjeld		2021	2020
Fordringer		34 342	86 069
Kontanter		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk og andre trekk		-15 455 597	-18 336 728
Skyldige offentlige avgifter		-143 487	-326 853
Annen gjeld		-6 236 518	-5 533 406
Sum mellomværende med statskassen	8	-21 801 261	-24 110 918

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

** Spesifiser og legg til linjer ved behov.

Note 1: Innbetalinger fra drift

	31.12.2021	31.12.2020
Innbetalinger fra gebyrer		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer		
Tilskudd fra Norges forskningsråd	95 334	47 666
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	22 597 868	22 927 895
Tilskudd fra EU	701 540	208 223
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	0	330 710
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	2 896 077	1 060 798
Andre tilskudd og overføringer	0	0
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	26 290 818	24 575 291
Salgs- og leieinnbetalinger		
Salgsinntekt varer avgiftspliktig	4 150	0
Salgsinntekt tjenester, avgiftspliktig	83 363	787 595
Læremidler, hjelpemidler	580 794	756 754
Utdanningsdirektoratet publikasjoner (Bestillingstorget)	0	0
Annen salgsinntekt varer, avgiftsfri mva lov kap 6	37 074	2 700
Kursinntekter	463 813	1 000 660
Refusjon for tjenester – salgsinntekt	3 236 034	2 265 107
Refusjon for tjenester – oppdragsinntekt	0	301 026
Betaling fra offentlig virksomhet vedr. skole, barnehage, internatplass	1 093 618	343 378
Foreldrebetaling for skolefritid, barnehage	0	0
Leieinntekt fast eiendom, unntatt avgiftsplikt	0	0
Hus-/fremleieinntekter, statens bygg	800 000	2 171 666
Hus-/fremleieinntekter, egne/andre leide bygg	88 000	96 000
Sum salgs- og leieinnbetalinger	6 386 846	7 724 885
Andre innbetalinger		
Salgssum anleggsmidler, unntatt avgiftsplikt	400 000	245 000
Sum andre innbetalinger	400 000	245 000
Sum innbetalinger fra drift	33 077 664	32 545 176

Note 2: Utbetalinger til lønn

	31.12.2021	31.12.2020
Lønn	384 700 587	405 244 274
Arbeidsgiveravgift	55 145 639	58 095 767
Pensjonsutgifter*	45 046 434	47 196 940
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-29 529 725	-30 346 271
Andre ytelser	8 976 606	7 702 715
Sum utbetalinger til lønn	464 339 543	487 893 426
Antall årsverk**:	553	611

* Nærmere om pensjonskostnader

Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret.

** Fra 2020 brukes antall utførte årsverk, jf DFØ's veileder. Tidligere har antall årsverk pr 31.12. blitt benyttet.

Note 3: Andre utbetalinger til drift

	31.12.2021	31.12.2020
Husleie	70 041 366	72 131 088
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	566 852	279 382
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	18 249 265	20 302 436
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	309 718	333 403
Mindre utstysanskaffelser	2 146 454	2 273 614
Leie av maskiner, inventar og lignende	9 382 189	10 636 040
Kjøp av konsulent tjenester	17 043 750	13 138 801
Kjøp av andre fremmede tjenester	6 285 070	4 079 981
Reiser og diett	10 973 330	12 861 164
Øvrige driftsutgifter	24 501 498	26 517 580
Sum andre utbetalinger til drift	159 499 491	162 553 489

Note 4: Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2021	31.12.2020
Innbetaling av finansinntekter		
Renteinntekter	0	241
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	241

	31.12.2021	31.12.2020
Utbetaling av finansutgifter		
Renteutgifter	6 254	1 911
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	6 254	1 911

Note 5: Utbetaling til investeringer og kjøp av aksje

	31.12.2021	31.12.2020
Utbetaling til investeringer		
Immaterielle eiendeler og lignende	153 020	661 630
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	1 428 231	827 216
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	18 713 600	26 825 580
Sum utbetaling til investeringer	20 294 851	28 314 426

	31.12.2021	31.12.2020
Utbetaling til kjøp av aksjer		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Note 6: Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2021	31.12.2020
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Note 7: Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2021	31.12.2020
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0

Note 8: Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

		31.12.2021	31.12.2021	
		Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler	Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
	Obligasjoner	0	0	0
	Sum	0	0	0
Omløpsmidler	Kundefordringer	1 025 729	0	1 025 729
	Andre fordringer	34 342	34 342	0
	Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
	Sum	1 060 071	34 342	1 025 729
Langsiktig gjeld	Annen langsiktig gjeld	0	0	0
	Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld	Leverandørgjeld	-6 134 721	0	-6 134 721
	Skyldig skattetrekk	-15 455 597	-15 455 597	0
	Skyldige offentlige avgifter	-157 550	-143 487	-14 063
	Annen kortsiktig gjeld	-17 456 024	-6 236 518	-11 219 505
	Sum	-39 203 891	-21 835 602	-17 368 289
Sum	-38 143 821	-21 801 261	-16 342 560	

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler, fyller også ut note 8 B.

Aksjer	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
Selskap 1							
Selskap 2							
Selskap 3							
Balanseført verdi 31.12.2021							0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.

Vedlegg

Vedlegg 1:

Rapportering på særskilte aktiviteter og oppdragsbrev fra Kunnskapsdepartementet

4.1 Særskilte aktiviteter	
Aktivitet	Varighet/ Frist
Søknadsvurderinger av læremidler uten kommersielt grunnlag. Løpende oppdrag. Utlysning: https://www.udir.no/om-udir/tilskudd-og-prosjektmidler/tilskudd-til-laremidler/#sarskild-tilrettelegging Arbeidet koordineres av Utdanningsdirektoratet.	31.12.21
Statped bistår Utdanningsdirektoratet (oppdrag fra KD) i forvaltningen av tilskuddsmidler til utvikling av særskilt tilrettelagte læremidler og barnehagemateriell uten kommersielt marked. Statped har fagansvaret, mens Udir har det administrative og forvaltningsmessige ansvaret. I år kom det inn 22 søknader om totalt 93 millioner kr. Arbeidsgruppa i tilskuddsordningen har, i samarbeid med Udir, formulert vurderingskriterier og prioriteringer basert på behovsundersøkelsen som ble gjennomført vinteren 2021 blant ansatte i barnehage, skole, PPT og Statped. Vurdering: Flertallet av søknadene rettet seg mot årets prioriteringer. De omhandlet i større grad enn før læremidler som kan brukes av alle barn i barnehagen og elever i et klasserom, med viktige tilpasningsmuligheter for barn og elever med ulike særskilte opplæringsbehov. Årets prioriteringer var tydeligere og smalere enn tidligere år, og dette opplevde vi en positiv effekt av. Arbeidsgruppa har ulike fagpersoner og fagavdelinger representert. Det gjennomføres en fagdag i samarbeid med Udir og NAFO samtidig som årets utlysning lanseres. Fagdagen presenterer årets prioriteringer der Statped har egne presentasjoner om bruk av læremidler for våre brukergrupper. I tillegg arrangerer Statped en fagdag for utviklere som har fått midler det foregående året. Vi opplever god kommunikasjon med læremiddelprodusentene ved disse fagdage, og at våre innspill blir tatt til følge i prosjektene som utvikles.	
Organisering og lokalisering i Statped. Statped får et nytt mandat og redusert driftsbudsjett og må derfor gjennomføre en omfattende omstilling de kommende årene som både vil kunne påvirke organisering og lokalisering.	løpende
Egen rapportering i tråd med tildelingsbrev. Rapport levert til frist. Et omstillingssekretariat er opprettet. Denne gruppen skal virke under hele omstillingsprosessen. De har ansvar for koordinering av prosjekter. Statpeds direktørgruppe er styringsgruppe for arbeidet. Et nytt organisasjonskart er utarbeidet og forhandlet med de tillitsvalgte organisasjoner. Iverksettingstidspunkt for ny organisering er satt til 1.5.22. Den nye organiseringen er fullt ut landsdekkende. Etaten har også startet arbeidet med utvikling av organisasjonskulturen. VI-programmet har vekt på felles verdier, samarbeid på tvers og tilhørighet. Dette vil gi støtte til alle ledere og ansatte under omorganiseringen.	
Med utgangspunkt i Tillegg til tildelingsbrev 2020-005 og Retningslinjene for lokalisering av statlige arbeidsplasser skal Statped ha sendt KD en fremdriftsplan for gjennomføring av arbeid med organisering og lokalisering innen 15.3.2021. Det legges opp til et oppfølgingsmøte med dette som tema i mars.	15.03.2021
Dette er gjennomført, og flere møter er avholdt med departementet og Kommunal- og distriktsdepartementet i løpet av 2021 og 2022.	

I Tillegg nr. 3 til tildelingsbrev for Statped 2021 med oppdrag 2021-002 – Føringer om nye rammer og gjennomføring av omstilling gis det føringer til omstillingen som skal gjennomføres ved utgangen av 2024. Vi skal her komme med forslag til konkretiseringer av tjenestetilbudet og forslag til brukereffekt mål og styringsparametere. Frister: • Konkretisere tjenestetilbud: Første rapporteringspunkt 1. november 2021 Forslag nye brukereffekt mål og styringsparametere: 1. april 2022	løpende

Rapport om konkretisering av tjenestetilbud er sendt til frist 1. november. Fortsatt arbeid med planlegging av dialog med kommuner, fylkeskommuner og brukerorganisasjoner pågår. Det er planlagt møte med KD om nye mål, og arbeidet med styringsparametere vil bli videreført i løpet av 2022.

Statped skal følge opp livshendelsen Alvorlig sykt barn i samarbeid med Helsedirektoratet og andre relevante aktører jfr. regjeringens digitaliseringsstrategi (2019–2025). Målgruppen for prosjektet er barn og familier med barn med behov for sammensatte tjenester.	løpende

Statped inngår i styringsgruppen sammen med Helsedirektoratet, Direktoratet for e-helse, Utdanningsdirektoratet, NAV, KS og Flekkefjord kommune. I 2020 mottok livshendelsen Alvorlig sykt barn 4,35 millioner fra StimuLab-ordningen, og gjennom dette prosjektet er det gjort et grundig innsiktsarbeid. Det foreligger nå en sluttrapport fra dette arbeidet, og prosjektgruppen foreslår noen områder som bør følges opp videre i prosjektet.

Veien videre for prosjektet Alvorlig sykt barn er noe uklart da det ikke er tildelt nye midler til å følge opp de forslagene som er pekt på i rapporten. Det arbeides nå med å sikre midler for videre drift av prosjektet samtidig som det arbeides med utarbeidelse av prosjektforslag.

Prosjektet Rettighetsautomaten er nylig igangsatt. Prosjektet ligger inntil videre under DIGI-UNG prosjektet. Prosjektet vil i første omgang samle rettighetene til ungdom med funksjonsnedsettelse eller som har sammensatte behov.

4.2 Oppdragsbrev

Aktivitet	Varighet/ Frist
Oppdragsbrev S 01-19 – Styrke tegnspråk i barnehage og skole – stimuleringsordningen.	01.10.22
Utvelgelse av kommuner og fylkeskommuner.	27.02.20

Statped bistod Udir i utvelgelsen av ti kommuner/private barnehager til første runde i ordningen 27.02.2020. Statped har organisert arbeidet gjennom et veiledningsteam med 17 veiledere, hvor alle har 20 % av sin stilling i prosjektet, med unntak av to stykker som har 40 % i prosjektet. Teams brukes som en felles plattform for oppfølging av deltakerne, og alle har gjestetilgang her. I Teams får deltakerne tilgang til ulike webinarer, deltakelse på nettverksmøter og informasjon om tegnspråkkurs. Selve kursene holdes i Canvas. Det legges også ut tips i Teams til aktuelle ressurser for både skole og barnehage, og Statped er tilgjengelig for spørsmål eller drøftinger på faste tidspunkt. Deltakerne kan selv dele opplegg, tips og ideer med hverandre i Teams. Det er utarbeidet en veiledning for skole som omfatter noen av elementene i tegnspråkopplæringen. Alle deltakerne har tilbud om lokale besøk, men pandemien setter fremdeles noen begrensninger her.

Utarbeide støttmateriell.	Før fagsamling for lærere

Støttmateriell utarbeidet til Oppdrag S01-18 sees i sammenheng med dette. Statped videreutvikler Verktøykofferten i forbindelse med gjeldende oppdrag. Statped utarbeider også informasjonsmateriell for Koda og søsken. Etter avtale med Udir vil arbeidet pågå gjennom hele prosjektperioden.

Plan for veiledning av deltakerkommuner og fylkeskommuner.	02.03.20

Plan ble utarbeidet og sendt til Udir. Veiledningsteamet består av 17 rådgivere fra avdeling tegnspråk og avdeling hørsel, samt en koordinator for arbeidet. Koordinator har løpende kontakt med prosjektgruppen i Utdanningsdirektoratet.

Bistå i oppstartssamling for barnehage- og skoleeier.	Medio mars 2020

Samlingen ble gjennomført digitalt den 28.04.21. Statped bidro med faglige innlegg på samlingen. Koordinator deltok i arrangementsgruppen sammen med Udir.

Bidra i innhenting og systematisering av erfaringer i stimuleringsordningen.	Høst 2020

Statped har bistått Udir i utforming av mal for rapportering til deltakerne, hvor vi bidro med skriveveiledning til de deltakerne som trengte bistand i utfylling av rapportene, og innhenting og systematisering av disse. Rapporteringssystemet Fabris ble brukt til dette arbeidet.

Tillegg nr. 2 til tildelingsbrev 2021: Utrede om det er behov for tilleggstimer for opplæring i ASK på lik linje med opplæring i punktskrift.	01.10.21

Statped og Utdanningsdirektoratet har samarbeidet om oppdragsbrevet og innhentet kunnskapsgrunnlag gjennom strukturerte intervjuer med representanter fra praksisfeltet.

I svarbrevet svares det på oppdragsbrevets spørsmål, som omhandlet blant annet: omfang av elever, opplæring i ASK i dag, går organiseringen og opplæringen ut over elevens måloppnåelse i andre fag?

I oppdraget er det innhentet et kunnskapsgrunnlag gjennom strukturerte intervjuer med foresatte, representanter fra kommunale og fylkeskommunale PP-tjenester i Rogaland, styrerepresentanter i interesseorganisasjonen Isaac Norge, pedagoger som underviser i og på ASK, rådgivere i Statped og fagpersoner fra Universitetet i Sørøst-Norge. Intervjuene ble gjennomført digitalt med 22 intervjuobjekter.

Det finnes faglige grunner til å behandle elever som har behov for ASK, på en annen måte enn elever som er blinde eller svaksynte med tanke på å gi tilleggstimer i opplæringsløpet, og i svarbrevet blir dette gjort rede for. Oppdraget ble levert KD innen fristen 01.10.21

Statped er den statlige spesialpedagogiske tjenesten for kommuner og fylkeskommuner.

Vi samarbeider for å sikre god og tilpasset opplæring for alle. Vi tilbyr kompetanseheving i barnehager og skoler og bistand i enkeltsaker.

 statped.no

 facebook.com/statped